

naše vezi

DECEMBER 2024 INTERNA IZDAJA, št. 101

ZDVI SLOVENIJE, HACQUETOVA 4, 1000 Ljubljana

Poštnina plačana pri pošti 1102

ZVEZA DRUŠTEV
CIVILNIH
INVALIDOV VOJN
SLOVENIJE

Srečno 2025!

naše vezi

VSEBINA 101. ŠTEVILKE

aktualno

- 3 novoletni poslanci predsednikov zvez
- 5 30 let zdvis
- 8 dan invalidov
- 9 predavanja za civilne invalide
- 10 80. obletnica smrti franca rozmana-staneta

kako sem postal vojni invalid

- 11 ivanka hrovat
- 16 vladimir ošo

iz naših društev

- 17 družabno dogajanje v mdciv celje
- 19 civ dolensjske v soteski in hiši čebel
- 20 civ dolensjske v muzeju
- 21 skrb za zdravje civ gorenjske
- 22 civ ljubljana na martinovanju in izletu
- 24 civ maribor na gradu borl
- 26 vi dolensjske na novoletnem srečanju
- 27 jesenske dejavnosti dciv primorske
- 28 30 let dvi maribor

šport

- 29 športne igre vi v pikadu
- 30 tekmovanje v streljanju
- 30 tekmovanje v namiznem tenisu
- 31 športne igre civ v šahu

Drage bralke in dragi bralci!

Za novo leto si v tradicionalnih voščilih vedno zaželimo vse dobro. Družini, znancem, prijateljem in tudi tistim, ki jih ne poznamo preveč dobro, želimo zdravja, veselja, sreče in ljubezni. In prav vsak naskrivaj tudi samemu sebi reče – letos pa bo boljše. Premagal(a) bom te in one težave, večkrat bom počel(a) to, kar si želim, širil(a) bom pozitivne misli in pozitivna dejanja. S kakšnimi občutki torej stopate v novo leto?

Dejstvo je, da so nekatere stvari večje od nas in izven našega dosega. Čeprav si želimo miru v svetu in končanja vseh vojn, leto za letom nemočno opazujemo uničenje, opustošenje, smrti. Mediji med nas prinašajo podobne, zvoke in besede o uničenih življenjih, o uničeni prihodnosti. V tednu, ko zaznamujemo dan invalidov, sta stalni misiji Slovenije in Gvajane pri Združenih narodih ob podpori misij Poljske in Velike Britanije sklicali neformalno zasedanje Varnostnega sveta Združenih narodov o invalidih v oboroženih spopadih. Zasedanje sta sklicali ob peti obletnici resolucije o tem in ob mednarodnem dnevu invalidov. Varnostni svet je pred petimi leti namreč soglasno sprejel resolucijo 2475, ki je prva resolucija varnostnega sveta o potrebah in ranljivosti invalidnih oseb v oboroženih spopadih. Poleg tega so članice Organizacije združenih narodov nedavno sprejele Pakt za prihodnost, v katerem so se zavezale, da bodo odpravile krivice za invalidne osebe vseh starosti zdajšnje in prihodnjih generacij.

Veleposlanik Samuel Žbogar je, kot piše na spletni strani slovenske misije v Združenih narodih, v svojem govoru izpostavil tri točke pri krepitevi zaščite invalidov: obravnavanje njihovih posebnih potreb, sprejemanje ukrepov, ki vključujejo invalide in spodbujanje vključevanja v preprečevanje konfliktov in vzpostavljanje miru. Vemo, da Slovenije že desetletja sodeluje pri rehabilitaciji najranljivejših žrtev konfliktov in humanitarnih nesreč. Letos jeseni je sprejela 76 otrok z vojnih območij, ki so potrebovali fizično in psihosocialno rehabilitacijo, in sicer 50 otrok iz Ukrajine, 16 iz Armenije in 10 iz Gaze.

Ne znam oceniti, ali so te številke velike ali majhne, dejstvo pa je, da kot majhna država zagotovo pomagamo. Ampak, ali ne bi bilo bolje, če potreb po rehabilitaciji sploh ne bi bilo? Čemu služijo resolucije, ki jih podprejo male in velike države članice pomembnih institucij, ki po sprejetju tega ali onega dokumenta navdušeno ploskajo same sebi v pomembnih in razkošnih dvoranah, v katerih zasedajo? Čemu služijo resolucije, ki obsojajo nasilje, uničevanje in plenjenje, če se države in skupine storilke nizkotnih dejanj nanje dobesedno požvižgajo?

Slovenci radi protestiramo. Hitro se znamo zbrati, vihteti transparente, vpiti in prepevati za nekaj, v kar verjamemo. Predvsem ko gre za dogodke, ki se dogajajo na naših dvoriščih in za katere smo prepričani, da kratijo pravice nam osebno. S tem ni nič narobe. Ampak, ali ne bi bilo dobro, da bi znali zahtevati tudi spoštovanje pravic nedolžnih, ranjenih in pohabljenih po svetu? Da bi glasno in množično zahtevali končanje vojn, končanje uničevanja življenj, končanje uničevanja prihodnosti? Da bi zahtevali, da se slovesno sprejete resolucije spoštujejo in kršitelji kaznujejo? Da bi znali vsaj malo pogledati preko lastnega plota.

S temi mislimi vam želim vse dobro v novem letu. Naj bo to leto tudi leto pogovorov, razmišljanj in zavedanja, da je pomembno, da ne pozabimo na tiste, ki trpijo v vojnah in konfliktih, čeprav niso naši neposredni sosede.

Aleksandra K. Kovač
Urednica Naših vezi

Izdajanje glasila omogoča
Fundacija za financiranje
invalidskih in humanitarnih
organizacij Slovenije.

IZDAJATELJA: Zveza društev vojnih invalidov Slovenije in
Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije
UREDNIŠTVO: ZDVIS SLOVENIJE, Hacquetova 4,
1000 Ljubljana, tel.: 01 300 69 60
GLAVNA UREDNICA: Aleksandra Kerin-Kovač
ČLANI UREDNIŠKEGA ODBORA: Vladimir Pegan,
Bojan Černjak, Janez Štrbenc, Andreja Rožič, Petra Kaps
PRELOM: Zavod Lupa design
TISK: ITAGRAF d.o.o.

NOVOLETNA POSLANICA ZVEZE DRUŠTEV VOJNIH INVALIDOV SLOVENIJE

Spōštovane članice in člani naših društev, predvsem vojni invalidi!

Smo v decembru, približujemo se koncu leta, ko zaključujemo načrtovane programe in napravimo pregled nad opravljenim delom v tekočem letu. Postoriti moramo še to in ono, pred nami so bučni božično - novoletni prazniki, ko se mnogi veselijo, nekateri pa se mogoče spominjajo žalostnih dogodkov.

December je za invalide pomemben, saj je 3. december mednarodni dan invalidov in oseb s posebnimi potrebami. Na rojstni dan Franceta Prešerna, 3. decembra, nekatere kulturne ustanove že vrsto let zapored na široko odpirajo svoja vrata. V muzejih, galerijah, gledališčih in drugih kulturnih ustanovah si je mogoče brezplačno ogledati vodene razstave, predstave in druge prireditve. Poleg ostalih praznikov 26. decembra praznujemo dan samostojnosti in enotnosti.

Za nas vojne invalide je še posebno pomemben 19. december, ko s slavnostno prireditvijo in izdajo zbornika zaznamujemo 30-letnico Zveze društev vojnih invalidov Slovenije (ZDVIS). Poleg zveze letos 30 let delovanja praznujejo tudi društva, ustanoviteljice naše zveze.

Pred 30 leti so se vojaški invalidi odločili ustanoviti svojo samostojno organizacijo, da bi zaščitili z zakonom pridobljene pravice in da bi nova organizacija skrbela za boljši položaj vojaških invalidov. Tako v resnici nadaljujemo tradicijo iz časov pred letom 1962, ko je bila Zveza vojaških vojnih invalidov (ZVVI) priključena k Zvezi združenj Borcev (ZZB) in je delovala kot sekcija borčevske organizacije. Prav tako nadaljujemo tradicijo ZVVI, ustanovljene po vojni leta 1945 in pa tradicijo pred 105 leti ustanovljene Zveze vojaških vojnih invalidov SHS. Zaznamujemo tudi več kot 150 let združevanj vojnih invalidov v društva, še v času nekdanje Avstro-Ogrske.

Glavni namen na novo ustanovljenih društev in zveze je bil zaščititi z ustavo in zakoni pridobljene pravice, predvsem večja skrb in boljši položaj za vojne invalide in še živeče žrtve vojnega nasilja. V ZDVIS-u po svojih močeh uresničujemo zastavljene cilje v prizadevanju za uveljavljanje splošne deklaracije o človekovih pravicah in za mir v svetu. Naša dejavnost temelji na izvajanju posebnih socialnih programov

pri ohranjanju zdravja, integraciji vojnih invalidov in njihovih svojcev v socialno okolje, odpravi ovir in usposabljanju invalidov za čim bolj samostojno življenje, ohranjanju psihofizične kondicije, informiranju o novostih in pravicah iz invalidskega varstva. Veličina našega dela je skrb in pomoč vojnim invalidom tam, kjer država s svojimi institucijami za to ne poskrbi v zadostni meri.

ZDVIS deluje v javnem interesu kot reprezentativna invalidska organizacija za vojaške invalide. Kot domoljubna, veteranska in invalidska organizacija sodeluje s sorodnimi organizacijami na območju Slovenije in sosednjih držav. V tem času je postala polnopravna članica Svetovne veteranske federacije, Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije in je podpisnica Koordinacije domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije.

V letu 2024, ki je Maistrovo leto, je naša zveza predsedujoča Koordinaciji domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije (KoDVOS). S podpisom sporazuma leta 2008 pri takratnem predsedniku države dr. Danilu Türku smo se domoljubne in veteranske organizacije Slovenije zavezale, da bomo usklajevale svojo dejavnost pri uresničevanju ciljev in nalog skupnega pomena ter interesa na različnih področjih, zlasti pri skrbi za veterane in vojne invalide, žrtve vojnega nasilja, uveljavljanju in ohranjanju domoljubja in domoljubnih vrednot, ohranjanju in negovanju spomina na prelomne trenutke v boju za domovino in slovenski narod ter prizadevanju za mir v svetu. Posebnost koordinacije je, da se dogovarjamo za vse skupne odločitve in jih sprejemamo s konsenzom brez preglasovanja.

Kljub staranju in s tem večanju zdravstvenih težav smo bili vojni invalidi vedno optimisti in živimo v upanju, da se naš položaj ne bo slabšal in bo stabilen. Držimo se načela: »Nič o invalidih brez invalidov!«

Čestitke vsem vojnim invalidom in članom društev ob 30-letnici zveze! Vsem želim srečno in uspešno leto 2025 ob obilici zdravja in dobrega počutja!

Janez Podržaj
predsednik Zveze društev vojnih invalidov Slovenije

NOVOLETNA POSLANICA ZVEZE DRUŠTEV CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE

Spoštovane in spoštovani civilni invalidi vojn Slovenije!

Ob zaključku leta 2024 se oziram nazaj na dogodke, vsebine in izzive v naši zvezi in v vseh naših šestih lokalnih društvih; seveda tudi znotraj naše države in v svetu. Vsebin je toliko in takšnih, da se človeku kar v glavi zvrta. Še najbolj pomirjen in lahko rečem tudi zadovoljen sem z opravljenim delom v naši zvezi in vseh naših lokalnih društvih. CIV se aktivno vključujemo in sodelujemo pri izvajanju posebnih socialnih programov na obeh ravneh. Naš najmočnejši in najobsežnejši program je *Ohranjanje zdravja*. Pri tem programu še posebej vabim vse naše invalide, da izberete katero od danih možnosti in se vključujete. Dobrodošle so tudi vaše pobude in predlogi, katere vsebine bi poleg že izvajanih še prišle v poštev, da bo dostopnost tega programa za naše invalide čim boljša.

Sodelovanje z rednimi financerji je dobro, financiranje je redno, čeprav manj, kot bi potrebovali.

Z državo - državnimi organi - redno sodelujemo glede vzdrževanja varstva vojn invalidov. V aprilu smo pri t. i. fokalni skupini pri kabinetu Vlade RS izoblikovali tri predloge:

- za ustreznejše usklajevanje prejemkov po vojni zakonodaji,
- za dodatno varstvo starejših invalidov,
- za odpravo dohodnine na prejemke družinskih članov po vojni zakonodaji.

Predloge smo posredovali na Ministrstvo za obrambo RS, na Ministrstvo za finance RS, na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti RS. Čakamo na rešitve.

Med zunanjimi vsebinami, tako v državi kot v svetu, pri katerih civilni invalidi nikakor nismo ravnodušni, je vse več reševanj konfliktov interesov med ljudmi z oboroženimi spopadi. Civilne žrtve vojnih okoliščin, tudi od zelo rane mladosti, nosimo hude posledice organiziranega pobijanja in pohabljanja ljudi, ki nas bodo spremljale do konca življenja. Kot

takšni smo najgloblje ozaveščeni, kakšno dolgo trajajoče zlo je organizirano pobijanje in pohabljanje ljudi.

Tako je naš slogan »*Nikoli več vojn*« trenutno nekako preglášen z militantnimi ravnanji in militantnimi izjavami tistih, ki trenutno imajo vplivno besedo pri kreiranju politike doma in v svetu. To bo prešlo, seveda z nemalo žrtvami in dolgoročno škodo za človeštvo.

Tako je moja pobuda, da v naši organizaciji še okrepimo podporo mirovništvu doma in v svetu. Množičnejša in močnejša kot bo civilna iniciativa za reševanje konfliktov interesov med ljudmi z dogovori na vseh ravneh, bolj bo ta doktrina prihajala v družbi do veljave. To pa je edina dolgoročna alternativa za obstoj civilizacije in človeštva sploh.

Pa še misel in beseda za vse nas zdaj in tukaj: Vsem našim invalidom, članom sorodnih organizacij, sodelavcem na vseh ravneh želim doživete in umirjene praznike. V novem letu 2025 pa seveda zdravja, dobrega počutja, ustvarjalnosti in dobrega medsebojnega sodelovanja.

Adolf Videnšek
predsednik Zveze društev civilnih
invalidov vojn Slovenije

SNEŽINKE Z GORJANCEV

**Izpod neba so priplesale
v hladnem vetru snežinke male.
Dol z Gorjancev so hitele
navihanke ljubke, vse bele.
Kot drobne vile so plesale mimo
in nesle pozdrave v dolino.**

Jure Murn

30 LET ZVEZE DRUŠTEV VOJNIH INVALIDOV SLOVENIJE

Zveza društev vojnih invalidov Slovenije je 19. decembra, na dan ustanovne skupščine, s slavnostno prireditvijo v Kinu Šiška v Ljubljani zaznamovala 30. obletnico delovanja.

Dogodek je bil prežet z globokim spoštovanjem in častjo do vseh, ki so dali neprecenljiv prispevek k naši domovini in njeni obrambi. Slovesnost je bila izjemno pomemben trenutek, saj so se zbrali vojni invalidi iz različnih obdobj, iz druge svetovne vojne, osamosvojitvene vojne, iz časa služenja obveznega vojaškega roka in njihovi svojci in prijatelji, da skupaj zaznamujejo to pomembno obletnico.

»Vojni invalidi smo žrtve vojne«

Slavnostni dogodek se je začel z uvodnim pozdravnim nagovorom **predsednika Zveze društev vojnih invalidov Janeza Podržaja**, ki je povedal, da zveza z društvi vojnih invalidov nadaljuje tradicijo pred 105 leti ustanovljenega Združenja vojnih invalidov Jugoslavije in po drugi svetovni vojni na novoustanovljene Zveze vojaških vojnih invalidov Slovenije. V nagovoru je poudaril pomembnost ohranjanja spomina na preteklost in spomnil na neprecenljiv pomen prispevka vojnih invalidov k slovenski osamosvojitvi in varnosti. Ob tem je izrazil globoko hvaležnost vsem, ki so kljub svojim ranam in težavam živeli in delovali v službi domovine ter prispevali k njenemu razvoju in napredku. *»Vojni invalidi nismo socialni podpiranci. Smo žrtve vojne, smo oškodovanci. Invalidnino razumemo kot odškodnino za izgubo zdravja in ne kot socialno pomoč. Mnogi naši člani so v težkem socialnem položaju, zato si skupaj z Zvezo društev civilnih invalidov vojn Slovenije prizadevamo za ureditev usklajevanja invalidnin in drugih prejemkov po zakonu o vojnih invalidih. Vojni invalidi smo starajoča populacija, zato se naše zdravje hitro slabša, naraščajo pa potrebe. Prizadeva-*

mo si za vzpostavitev dodatka na starost, ki bi blažil te potrebe. Pri naših zahtevah smo veseli podpore Direktorata za vojne veterane in vojaško dediščino pri Ministrstvu za obrambo. Upamo na ugodno rešitev, da bodo tudi ostala ministrstva, ki so pristojna za te zadeve, prepoznala nujnost rešitve naraščanja težav starajočih,« je povedal Podržaj.

Slovesnost je potekala pod častnim pokroviteljstvom **predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar**, ki je navzoče pozdravila preko video nagovora. Izpostavila je pomembnost delovanja ZDVIS, ki temelji na dolgoletni tradiciji in spoštovanju zgodovinskega izročila in poudarila pomen ohranjanja in prenašanja te dediščine na mlajše generacije. Povedala je, da je zveza s svojimi sporočili vsem v poduk in opomin, da se človeštvo mora učiti iz zgodovine, da morajo besede preglasiti orožje ter da ni večjega gorja, kot je nasilje, ki zarezje v človeške duše, družine, narod ter v blagostanje ljudi. *»Trdno moramo zagovarjati pridobitve in vrednote sodobne civilizacije, miroljubno reševanje sporov, spoštovanje človekovih pravic in svoboščin, humanost, solidarnost ter zavračanje nasilja in zločinov zoper človeštvo. Dialog, medsebojno razumevanje ter spoštovanje mednarodnega prava so edini način za ohranjanje dostojanstva, zaupanja, vrednot, človečnosti in ne nazadnje razvoja celotnega planeta.«* je povedala predsednica. Zvezi in društvom ter njihovim članom se je zahvalila za opravljeno delo, za opozarjanje in vzemanje za dostopnost storitev, samostojno življenje, izobraževanje, rehabilitacijo, življenjsko in socialno varnost vojnih invalidov. *»Tudi zaradi vaših prizadevanj*

sta slovenska družba in skupnost plemenitejši in boljši,« je dodala.

Slavnostna govornica **ministrica za pravosodje Andreja Katič** je izrazila željo po miru v prihajajočem letu z zavedanjem, kako grozote vojne prizadenejo vse vpletene, še posebej civilne žrtve. *»Pa vendar bi se morali zavedati samo enega, zgodovina je povedala svoje, vemo, zakaj smo se borili v preteklosti in da smo bili na pravi strani zgodovine.«* Opozorila je, da je kljub trenutnim vojnem v bližini Evrope treba delovati za preprečitev nadaljnjih konfliktov. Spomnila je, da zgodovina kaže, kako hitro lahko pride do vojn, če ne ravnamo odgovorno, in poudarila, da so evropske vrednote, kot so solidarnost, enakost in spoštovanje pravne države, ključne za prihodnost in mir, in pri tem opozorila na nevarnost sovražnega govora ter izkrivljanja resnice, kar se izvaja tako na socialnih omrežjih in v medijih kot v državnem zboru. Poudarila je pomen enotnosti, medsebojnega spoštovanja in pomoči ter pozvala, naj se zavedamo pomembnosti teh vrednot, ki so temelj Evrope in Slovenije. Ministrica se je zvezi zahvalila za vse, kar je naredila v preteklosti: *»Hvala vam za izvajanje poslanstva, da ste aktivno sodelovali pri tem, kar imamo v Sloveniji zgrajeno, za pravice invalidov.«*

Z udeležbo so nas počastili visoki gostje: podžupan MO Ljubljana Dejan Crnjek, generalni direktor

Direktorata za vojne veterane in vojaško dediščino Matjaž Ravbar, vodja sektorja za vojne invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja Gregor Kaplan, državni svetnik Dane Kastelic, predsednica Sveta za invalide Mateja Toman, predsednik Socialne zbornice Slovenije Iztok Mrak in predstavniki invalidskih, veteranskih in domoljubnih organizacij iz Slovenije, Italije in Avstrijske Koroške. Navzoči so bili praporščaki zveze in društev vojnih invalidov Celje, Dolenjske, Posavja in Bele krajine, Koroške in Maribora.

Zbornik pričevanj vojnih invalidov

Ob 30. obletnici je zveza pripravila zbornik, v katerem je zbranih 26 pričevanj vojnih invalidk in invalidov. Zgodbe vojnih invalidov so dragocen vir zgodovinskega spomina. Pričevanje vojnih invalidov je pomemben del razumevanja izkušenj, skozi katere so šli tisti, ki so se borili v vojnah, služili vojaški rok in trpeli posledice teh dogodkov. Z zapisovanjem teh zgodb ohranjamo dragocen del zgodovine, ki prihodnjim generacijam omogoča razumevanje realnih posledic vojn, ne le skozi politične in vojaške vidike, temveč tudi skozi izkušnje ljudi, ki so jih neposredno doživeli. Vojni invalidi so pogosto videni kot junaki, vendar so njihove izkušnje pogosto nevidne ali spregledane. Z zapisovanjem njihovih zgodb se priznata njihovo žrtvovanje in pogum, ki sta bila potrebna, da

so se soočili z invalidnostjo. Zgodbe, ki se dotikajo vojaških invalidnosti, lahko služijo tudi kot opozorilo in sredstvo za ozaveščanje o posledicah vojn. Z zbiranjem pričevanj in zgodb bo zveza nadaljevala.

Kulturni program

V kulturnem programu pod taktirko Silvane Knok in TV Medvode so sodelovali recitatorja Anica Horvat in Domen Valič ter glasbeni trio Bratje Jemc. Posebno mesto je pripadlo Partizanskemu pevskeму zboru pod vodstvom Aline Kolomiets in harmonikarju Branku Sladiču. Zbor letos zaznamuje 80. obletnico delovanja. 20. aprila 1944 je Karol Pahor med ranjenci in invalidi, nesposobnimi za bojevanje, izbral pevce in ustanovil zbor - Invalidski zbor oziroma pojočo četo, kot so jim pravili. Narod, ki prepeva, ko krvavi, je neuničljiv, je bilo njihovo vodilo. Partizanski pevski zbor je s svojim delovanjem dosegel, da se je partizanska pesem vpisala v register nesnovne kulturne dediščine. Kulturni program je bil prepleten s pesmijo in zgodbami vojakov in ranjencev iz prve in druge svetovne vojne, osamosvojitvene vojne in pričevanji nabornikov Jugoslovanske ljudske armade, ki so prav tako odigrali pomembno vlogo v

zgodovinskih dogajanjih na naših tleh. Zgodbe teh posameznikov so dodale dodatno dimenzijo razumevanja kompleksnosti zgodovine in pomena ohranjanja spomina na vse, ki so sodelovali v prelomnih trenutkih naše preteklosti.

V kulturnem programu so bile zaznamovane tudi druge pomembne obletnice iz zgodovine vojnih invalidov. Pred 105 leti je major Rudolf Maister Maribor razglasil za posest Države SHS in v imenu svoje vlade prevzel vojaško poveljstvo nad mestom in Spodnjo Štajersko. 105 let je od priključitve Prekmurja k Sloveniji. Pred 80. leti, 22. februarja 1944 je padel Karel Destovnik Kajuh. Na ta dan je bil partizan Peter Levec, avtor pesmi Ljubezen do domovine, ranjen v nogo. Pred 80. leti je bil v vasi Planina pod Mirno goro nad Semičem ustanovljen Invalidski pevski zbor. Pred 80. leti, 14. avgusta 1944 se je začel 140 kilometrov dolg prenos ranjencev iz bolnic Franje in Pavle na Notranjsko. Pred 80. leti, 7. novembra 1944 je umrl komandant Franc Rozman Stane. Pred 80. leti, od 11. do 21. decembra 1944 so v partizanski tiskarni Trilof, v nemogočih razmerah ponatisnili Prešernovo Zdravljico. Letos mineva 33 let od osamosvojitvene vojne in 20 let od ukinitve obveznega služenja vojaškega roka.

Ob praznovanju 30. obletnice delovanja se Zveza društev vojnih invalidov Slovenije zahvaljuje društvom vojnih invalidov in članom organov zveze za aktivno sodelovanje pri izvajanju programa in dejavnosti zveze, ki z močno voljo in zavzetostjo skrbijo za socialno vključevanje vojnih invalidov in ohranjanje zgodovinskega spomina.

DAN INVALIDOV: ZA VKLJUČUJOČO DRUŽBO

Vključujoča družba je tista, ki ceni in spoštuje raznolikost. Vsak posameznik ima edinstvene talente in sposobnosti, ki lahko prispevajo k skupnosti. Zato moramo ustvarjati priložnosti za vse, da lahko izkoristijo svoj polni potencial, je v poslanici ob dnevu invalidov zapisal Predsednik Nacionalnega sveta invalidskih organizacij (NSIOS) Midhet Huskič.

Generalna skupščina Združenih narodov je 3. december razglasila za mednarodni dan invalidov leta 1992 z namenom, da opozori na nujnost zagotavljanja pravic invalidov. Letos je mednarodni dan invalidov zaznamovalo geslo »Okrepimo vodilno vlogo ljudi z oviranostmi za vključujočo in trajnostno prihodnost«, medtem ko je Evropski forum invalidov (EDF) za slogan letos izbral poziv: »Prebijte ovire, odprite vrata: za vključujočo družbo in razvoj za vse« in s tem pozval k akciji za odstranitev vseh vrst ovir, ki preprečujejo polno sodelovanje in prispevanje invalidov k skupnosti.

Invalidi se vsakodnevno soočajo s številnimi ovirami, ki segajo od fizičnih preprek do družbenih in ekonomskih izzivov, je v poslanici še zapisal Huskič in dodal, da fizične ovire otežujejo gibanje, družbene ovire vključno s predsodki zmanjšujejo možnosti za polno sodelovanje, ekonomske ovire pa dodatno otežujejo neodvisno življenje in osebni razvoj.

»Naša odgovornost je, da se aktivno borimo proti tem

oviram. Zagotoviti moramo dostopnost vseh javnih prostorov, storitev in informacij. Pomembno je, da razvijamo inkluzivno infrastrukturo, ki omogoča neoviran dostop invalidom, in da se zavzemamo za spremembe zakonodaje, ki podpirajo pravice invalidov. Poleg tega moramo spodbujati ozaveščenost in izobraževanje o pravicah invalidov ter spodbujati sodelovanje med različnimi deležniki, vključno z vladami, nevladnimi organizacijami, podjetji in lokalnimi skupnostmi,« je zapisal. Dodal je, da je uspeh pri premagovanju ovir in ustvarjanju vključujoče družbe odvisen od skupnega prizadevanja, saj lahko vsak posameznik prispeva k temu, da postane družba bolj vključujoča in pravična. »Ob zaključku naj izrečem iskreno zahvalo vsem, ki se vsak dan trudijo za boljšo prihodnost za invalide. Vaša prizadevanja, podpora in sodelovanje so neprecenljivi. Posebej bi se rad zahvalil tistim, ki delajo na terenu, pomagajo pri vsakodnevni nalogah, organizirajo dogodke in kampanje ter izobražujejo širšo javnost. Vaša predanost in trud sta ključna za

Vir: Spletna stran predsednice republike/Bor Slana/STA

napredek, ki ga dosežemo,» je Huskič še zapisal v poslanici.

Ob dnevu invalidov se je s poslanico oglasil tudi minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Luka Mesec, ki se strinja, da je družba za številne zelo izključujoča. Zagotavljanje vključujoče družbe, kjer imajo vsi, ne glede na svoje sposobnosti, enake možnosti za dostojanstveno življenje, je zato poslanstvo ministrstva, je zapisal.

Tradicionalni sprejem invalidov ob dnevu invalidov sta na Brdu pri Kranju gostili predsednica republike Nataša Pirc Musar, predsednica DZ-ja Urška Klakotčar Zupančič in v imenu predsednika vlade Roberta

Goloba podpredsednik vlade in minister za finance Klemen Boštjančič. Kot so po dogodku zapisali na spletni strani predsednice Republike, je »mednarodni dan invalidov je samo en dan v letu, omogočiti dostojno življenje vseh ljudi z različnimi oviranostmi pa je naša naloga vsak dan. Veliko je bilo že storjenega za vključevanje oseb z oviranostmi. Nikoli ne smemo pozabiti na vse sposobnosti in darove, ki jih te osebe imajo in omogočiti jim moramo, da jih razvijejo in zaživijo svoje sanje. Posveti in srečanja niso dovolj, potrebno je trdo delo odločevalcev, da bo Konvencija o pravicah invalidov zaživela v naši zakonodaji in praksi.«

Aleksandra K. Kovač

JESENSKA PREDAVANJA ZA DRUŠTVA CIVILNIH INVALIDOV VOJN

V sklopu socialnega programa Usposabljanje za aktivno življenje pri Zvezi društev civilnih invalidov vojn Slovenije so bila oktobra za društva civilnih invalidov vojn Slovenije izvedena kar štiri predavanja.

Predavanja, katerih cilj je članom pomagati pridobiti znanje in spretnosti za bolj aktivno in zdravo življenje, se osredotočajo na različna področja, med katerimi so telesna dejavnost, zdrava prehrana, duševno zdravje, spopadanje s stresom in učinkovito obvladovanje vsakodnevnih izzivov.

4. oktobra so člani DCIV Primorske prisluhnili predavanju na temo »Vpliv življenjskih vzorcev na zdravje«. Živimo namreč v prostoru, ki je nabit z informacijami, ki posredno ali neposredno vplivajo na življenje posameznika. Odločitve nam programirano, kot magnet pritegnejo vzorci 'drugih'. To so kulture in tradicije okolja, staršev, sorodstva, prijateljev, sodelavcev, sistema, oglaševanja, novih tehnologij in okolja.

Informacija je energija, kar pomeni, da je prenos informacij prenos energij. Ko se odločam na osnovi mnenja drugih, se sprašujem, ali je to Moja odločitev? Prejeti in vsiljeni vzorci so 'vaba', na katere se je nevarno navezati, kajti zlahka sledi odvisnost in zasvojenost. Tedaj jih je zelo težko opustiti, kljub temu da pri Sebi zavestno vemo, da nam škodijo, ali delujejo proti nam. Začnemo živeti in vzdrževati življenje po tistem, ki nam je predal ali vsilil vzorec ali vzorce.

Vsaki spremembi sledijo odločitve. Odločitve so torej sprejete in udejanjene po vzorcu, ali so moje, po moji

zavesti. Obstajajo trenutki v življenju, ko nastopa notranji nemir, ki se neutrudno stopnjuje in je pogosto odraz upiranja zavesti, da bi izpeljali spremembo. Nekaterim uspe premagati notranji nemir s spremembo načina življenja. Drugi se pred seboj skrijejo in uberejo pot z lažanjem, blaženjem notranjega nemira in ostanejo na istem (nemir ostaja in se prekrije).

V taki informacijski centrifugi se obračamo, nekateri z manjšimi in drugi z večjimi posledicami. Posledice so težave s stresom, posledično s prebavili, s srcem in ožiljem ...

Kako se premakniti 'na boljše', se spopasti z omahovanjem, soočiti z lastno neodločnostjo, strahovi, nenehnimi boleznimi ...? In kaj storiti, da bolj odločno

zaupamo vase? Predavatelja Rajko Škarič in Adriana Dolinar sta temo predstavila poljudno in razumljivo, s primeri iz vsakodnevnega življenja.

Predavanje z isto temo je bilo izvedeno tudi za člane DCIV Dolenjske, Bele krajine in Posavja, in sicer 24. oktobra 2024.

23. oktobra 2024 pa je imelo DCIV Maribor predavanje dr. Barbare Hrovatin na temo »Človek in hrana - novejša dogajanja«. Rdeča nit predavanja je razumevanje, kako prehrana vpliva na zdravje ljudi, ne le na fizični ravni, temveč tudi na duševno in čustveno dobro počutje. Raziskave na tem področju so pokazale

več ključnih spoznanj, ki jih je dr. Barbara Hrovatin predstavila udeležencem.

Izpeljali smo še eno predavanje, in sicer za udeležence iz DCIV Ljubljana, 24. oktobra 2024. Tema je bila »Vaje za preprečevanje padcev«. Katja Simić je navzočim predstavila vaje in jih tudi povabila k aktivnemu sodelovanju. Vaje za preprečevanje padcev so pomemben del ohranjanja telesne moči, ravnotežja in gibljivosti, zlasti pri starejših, a so koristne za vsakogar, ki želi izboljšati svojo stabilnost in zmanjšati tveganje za padce.

Približujemo se zaključku leta, že zdaj pa vas vabim k sodelovanju in udeležbi na predavanjih v letu 2025.

Potrudili se bomo, da bomo našli teme, ki bodo zanimive in bodo poleg prijetnega druženja pripomogle tudi k boljšemu počutju in pridobitvi dodatnih znanj.

Naj bo novo leto 2025 zdravo, saj je to najdragocenejše darilo, ki si ga lahko zaželim. Prav tako vam želim, naj bo vaše srce polno veselja in vaše telo močno skozi vse leto! SREČNO!

Andreja Rožič

80. OBLETNICA SMRTI NARODNEGA HEROJA FRANCA ROZMANA – STANETA

Pri spomeniku na Lokvah pri Črnomlju je bila 9. decembra spominska svečanost ob 80. obletnici smrti narodnega heroja Franca Rozmana – Staneta.

Zbrane je nagovoril župan Črnomlja Andrej Kavšek, ki je poudaril pomembnost zaznamovanja zgodovinskih dogodkov, med drugim tudi tragične nesreče generala Franca Rozmana – Staneta. V spomin na prelomno dogajanje v letu 1944 so v občini Črnomelj leto 2024 razglasili za Leto domovine.

Slavnostni govornik je bil minister za obrambo Republike Slovenije Borut Sajovic, ki je položil venec pri spominskem obeležju. Vence so položile tudi druge, predvsem borčevske organizacije. Minister za obrambo je dejal, da so bili tovarštvo, znanje, pogum in solidarnost vrednote komandanta Staneta. Dotaknil se je tudi zdajšnje pripravljenosti na obrambo, ki brez urejene obrambne strukture ni mogoča. Ta je bila pomembna že v času generala Maistra in prav tako v času generala Staneta.

Na slovesnosti je bila navzoča tudi častna straža Slovenske vojske, spominska partizanska enota Franc Rozman – Stane in prvi spominski partizanski bataljon.

V kulturnem programu so sodelovali Komorna zasedba Orkestra Slovenske vojske, Tamburaški orkester Dobreč in učenci Osnovne šole komandanta Staneta iz Dragatuša.

Franc Rozman Stane je tretji od štirih komandantov slovenske partizanske vojske med drugo svetovno vojno. Komandanti so bili Fran Leskovšek - Luka (22. 6. 1941 - 1. 10. 1942), Ivan Maček - Matija (1. 10. 1942 - 18. 7. 1943), Franc Rozman - Stane (13. 7. 1943 - 7. 11. 1944 - do tragične smrti) in Dušan Kveder - Tomaž (november 1944 - 1. 5. 1945).

Vladimir Pegan

AKTIVISTKA IN HUMANISTKA IVANKA HROVAT

Priповed ene najstarejših članic Zveze DVI Celje Ivanke Hrovat o tem, kako je postala vojna invalidka

Ivanka Hrovat je ena najstarejših članic Zveze društev vojnih invalidov Slovenije. Njena članica je od vsega začetka, kar pomeni, da se je organizaciji priključila kmalu po drugi svetovni vojni, ko je bila 30. septembra 1945 ustanovljena Zveza vojaških vojnih invalidov Slovenije (danes **ZDVIS nadaljuje njeno poslanstvo, op. p.**), ki je samostojno delovala do združitve z Zvezo združenj borcev NOB Slovenije 3. julija 1962 leta. Ivanka je od vsega začetka tudi članica Zveze združenj borcev za vrednote NOB, ki pa je bila ustanovljena leta 1948 in se je takrat imenovala ZZB NOV. V obeh organizacijah je bila Hrovatova izjemno aktivna, prav tako je delala na terenu pri Rdečem križu, Društvu upokojencev, Krajevni skupnosti, pravzaprav je beseda aktivizem tista magična beseda, ki našo članico najbolj opiše. Z enim stavkom: Ivanka ima v sebi aktivistično kri. Naša članica je rojena 23. decembra 1927 v naselju Dobrina v Loki pri Žusmu, ki sodi v občino Šentjur. Ko je bila stara tri leta, ji je umrl oče. Mama se je vnovič poročila, z vdovcem, ki pa je imel odraslo hčer iz prvega zakona, ta pa tudi že svoje štiri otroke in je skupaj z njimi in možem živela pri svojem očetu. Ivanka je imela še dva brata in sestro, s katero, kot bomo kasneje izvedeli, deli dobršen del skupne življenjske in aktivistične poti. Poleg naštetih otrok sta bili v družini še dve rejenki. Odraščala je torej v družini z veliko otroki v slogi, kot da so pravi bratje in sestre. Očim je žal kmalu umrl, tako da sta Ivankina mami in očimova hči sami gospodarili. Časi pa so bili taki, da so otroci kmalu začeli tudi delati. Ivankina sestra Justi je tako pri dvanajstih letih odšla k nekemu kmetu čuvat otroke in po tem ni več prišla domov. »Vedno je pri kom delala in se izučila za kuharico. Brat je delal pri kmetih, dokler ni šel v vojsko. Jaz sem ostala doma. Zelo lepo otroštvo sem imela. Ni mi bilo treba toliko delati kot drugim otrokom v tistem času. In tako je bilo vse do leta 1941, ko sem končala šolo,« se spominja Ivanka.

Nemci so prišli aprila

In nadaljuje: »Nemci so prišli aprila. Konec leta sem bila stara štirinajst let, a Nemci so mi vseeno poslali poziv, da moram priti v šolo, tako da sem pol leta hodila še v nemško šolo. Spominjam se, da so vaščanom naročili, da prinesejo vse slovenske knjige in čitanke ter jih skupaj z vsemi papirji v slovenščini sežgali.«

Ivankina želja je bila, da bi se izučila za trgovko, a se po nemških zakonih ni mogla vpisati, saj je moral vsakdo po končani osnovni šoli opraviti še leto dni vajeniškega dela. Ivanka je odšla na delo v Nemčijo. Vrnila se je leta 1944 in še ne 17-letna hotela v partizane, saj sta bila dva tovariša iz vasi že pri partizanih. Eden od njiju je sklenil: »Ne, doma bo ostala in bo naša obveščevalka.« In s tem Ivanki začrtal usodo. Njena sestra je namreč že delala kot kuharica v tamkajšnji graščini, kjer so Nemci

imeli svoj štab. V Loki je namreč nekoč stala velika graščina, kjer so živeli Judje in upravljali veliko kme-tijsko posest. Pravzaprav je tam živela mama z dvema sinovoma. Bila je vdova, eden njenih sinov je vodil kopitarno, drugi pa je bil veleposestnik. Ob začetku vojne so to družino odpeljali, v graščino pa se je vse-lila nemška družina, ki je potem vse - razen tovarne, ki jo je sin judovske vdove zaradi železniškega pro-meta medtem prestavil v Pristavo pri Rogaški Slatini - prevzela. Nemci so torej v to graščino preselili svojo žandarmerijo (šest Nemcev je bilo stalno nameščenih v Loki), tam pa je bila potem tudi občina. »Prej sta bili žandarmerija in občina ločeni, Nemci pa so imeli tam obe ustanovi. Za delo so jemali domačinke, nemška družina, ki je tam živela, pa je potrebovala tudi pomoč pri gospodinjstvu in otrocih. Tudi to delo je opravljala moja sestra. Prala, kuhala, otroke čuvala in vse vedela. Nikoli niso posumili vanjo,« pripoveduje Ivanka o času prihoda Nemcev na Kozjansko.

Hajka na Kozjanskem

»V začetku oktobra leta 1944 sta se dva tovarnjaka, polna Nemcev, pripeljala v Loko pri Žusmu, a so k

sreči povedali, zakaj so prišli, nameravali so namreč v hajko (vojaško akcijo proti partizanski enoti, op. p.) proti Kozjanskemu odredu. Ker pa smo mi, mladinci, bili zelo dobro organizirani, sijajno je delovala naša obveščevalna služba, so bili o tem hitro obveščeni tudi partizani. Na našem koncu se je namreč nahajalo šest partizanov, političnih delavcev, ki smo jih o hajki hitro obvestili, tako da so se še pravočasno umaknili. Obenem je njihov kurir imel nalogo, da mene, partizansko obveščevalko, čeprav sem živela še doma, obvesti, da moram nemudoma organizirati nekaj mladincev in z njimi oditi na planoto (domači hrib), od koder se je natanko videlo v Loko, kjer so bili Nemci nared za hajko. Naša naloga je bila, da se, ko bo kurir, enkrat ustrelil, napol dvignemo. Nemci, ki bodo z daljnogle-dom opazovali okolico, bodo mislili, da smo partizani.

S tem bi jih zavedli, da bi reagirali drugače, kot bi sicer. Ostali trije mladinci pa so se namestili na tri konce okoli Loke, saj Nemci še niso šli v hajko. Ti trije so streljali z vseh treh strani, da so Nemci mislili, da so obkoljeni. Mi, mladi, šest nas je bilo na omenjenem hribu, smo se torej dvigovali, da so videli

le naše silhuete in bili prepričani, da smo partizani,« obuja spomin na stresni čas svoje mladosti in vojno vihro ter nadaljuje: »Kar naenkrat pa so Nemci s topom ustrelili proti nam, česar nismo pričakovali. Bomba je priletela pod hrib in eksplodirala skoraj tik pod nami. Kurir, ki je bil od nas oddaljen kakšnih sto metrov, je skoraj zadnji moment zavpil: »Bežite v hosto!«. In tako smo se razbežali, medtem ko je točno na tisto mesto na planoti, kjer smo stali nekaj sekund pred tem, priletela druga topovska krogla. Imeli smo neznansko srečo, da smo pravočasno ušli. Med begom v tej hajki sem hudo padla, priletela na ostro kamenje, pri čemer sem se močno poškodovala, a, ker sem bila v šoku in pod stresom, se nisem dosti ozirala na bolečine, temveč sem bežala čim dlje, stran od krogel in sovražnikov, ki so nam stregli po življenju. Šele čez tri tedne, ko mi je noga začela močno otekati, sem se začela vsega zavedati. Zdravnikov ni bilo nikjer, nisem pa mogla niti v Šentjur niti v Šmarje, saj bi nas v Loki, kjer so nas poznali, takoj izdali in proglasili za bandite. Tako sem se doma zdravila sama, z domačimi arcnijami.«

Zaprli so jo v celjski Stari pisker

Januarja 1945 pa je sledila nova hajka. Ivanka se spominja, da je bilo tisto leto veliko snega. Sestra je bila, kot rečeno, zaposlena kot kuharica v nemškem štabu, od koder je ves čas poročala o sovražnikovih namerah. Bila je namreč glavna obveščevalka. K njej je Ivanka prihajala na obisk in dolgo nista bili sumljivi. Vendar pa so ju pozneje le aretirali: »Bilo je devet zjutraj, ko smo jih najmanj pričakovali, obkolili so hišo in naju s sestro, ki je bila doma na obisku, zajeli. Mamo so udarili po glavi. Obe s sestro sva skočili in zavpili, naj jo pustijo pri miru. Mama je partizanom že prej pomagala, saj je bila naša hiša postojanka, kjer se je večkrat ustavil Kozjanski odred. Pa tudi omenjenih šest političnih delavcev, ki so sodelovali s partizani in govorili z domačini o svetu, ki bo po vojni v Jugoslaviji, se je sestajalo v naši hiši. Tistikrat pa, ko so prišli po naju s sestro, so Nemci v rokah držali listek, na katerem je pisalo, da sva »obveščevalki za bandite«, kar je jasno kazalo, da naju je nekdo ovadil. 15. januarja so naju odpeljali v Stari pisker v Celje, kjer sva bili zaprti do konca vojne. No, jaz sem bila vmes tudi v Rogaški, kjer smo pod stražo kopali šicngrade, strelske jarke za vojsko. Prostore rogaške osnovne šole so namreč spremenili v zapor in ga obdali z žico. Stražili so nas, kar je

zanimivo, samo starejši Nemci, stari čez 60 in več let. Ti niso bili hudi, hudi so bili upravnik, njegov pomočnik in komandant straže. Ti, starejši, so imeli radi šnops in jajca. Prisilili so nas, da smo hodili h kmetom prosjačit za jajca, a, moram povedat, da slovenski kmetje niso dali, ko so izvedeli, za koga jih prosimo,« hudomušno pripomni Hrovatova, ki je bila torej v celjskih zaporih od januarja do začetka marca, kasneje pa v Rogaški Slatini. Je pa imela srečo, saj ji ni bilo treba kopati jarkov, temveč je čistila hodnike v šolskih prostorih, pisarno ter stražarnico.

Ivanka je bila mlada, navihana in nič kaj zadržana, zato je včasih tudi kaj ušpičila. Nekoč so jih postavili v vrsto in zasliševali o »banditih«. Ko so prišli do nje, so privlekli fotografijo, na kateri sta bili s sestro in prijateljico, sliko pa so našli pri mrtvem kurirju. Kako se je znašla pri njem, ji še vedno ni jasno. Že pri zaslišanju na Gestapu so imeli to sliko. Ivanka je vse zanikala, tudi poznavanje »banditov«. Glavni na Gestapu ji je mahal s fotografijo in ji jo molil pred nos. Ta fotografija je romala tudi v Rogaško, česar ni vedela, dokler ji niso tudi tam na zaslišanju molili fotografijo pod nos. Je pa, hvala Bogu, kot je povedala, niso topli, tako kot pred tem v Celju. Med zaslišanjem, med katerim ni nič priznala, je izpraševalec zahteval, da položi roke na mizo, on pa jo je s pendrekom po prstih. Ko je Ivanka enkrat prste umaknila, je Nемец stopil k njej in jo močno in brez prestanka klofotal, dokler ji ni glave odneslo v steno.

»Ko so pripeljali prijatelja v celjski pisker, so ga tako topli, da se je pognal skozi okno na ulico. Drugega, sokrajana, sošolca, ki so ga na zaslišanju do krvi pretepli, so pripeljali pred mene. On je vse priznal, jaz pa nič. Stopila sem predenj in mu v brado zabrusila: »Te bom tako udarila, kaj pa lažeš?«. Prijel me je za roko, da ga nisem udarila. Zdaj, ko je vse mimo, večkrat razmišljam, da sem jo še dobro odnesla. Velikokrat sem tudi veliko tvegala. V Rogaški sem npr. čistila staro pralnico, zraven pa je bila soba, v katero so zapirali jetnike. Niso jim dajali ne jesti ne piti. Nekoč sem med čiščenjem slišala: »Vodee, vodee...«. Stopila sem bliže in videla, da so vrata močna, a zaradi brcanja so malo zijala, nekako mi jih je uspelo še malo zviti, da sem lahko v sobo porinila pollitrsko steklenico vode, skupaj s kosom kruha. Čepela sem med tem početjem in ravno, ko sem hotela vstati, zagledam ob sebi čiste škornje. Poleg je stal pomočnik upravnika. Vstanem,

pozdravim in se nekaj časa samo gledava. Nič ni rekel, samo obrnil se je in šel. Pomislila sem, da je po meni, a sem spet imela srečo. Pomočnik me ni zatožil. Še ene zgodbe se spomnim. V zapor so pripeljali tri naše, ki so hoteli pobegniti, a so jih vrnili. Določili so jih za usmrтитеv. Odpeljali so jih v gozd z dvema lopatama, da si bodo jame sami izkopali. Ko niso bili pozorni, so se naši trije na hitro zmenili, da bodo pobegnili, in sicer na vse tri strani, s čimer bi imeli vsaj kakšno možnost, da kdo ostane živ. Vrgli so lopate in se razbežali. Dvema je uspelo ubežati, tretji je obležal. Ko so se Nemci vrnili, so imeli uniforme popolnoma krvave. Poklicali so me v pisarno in mi naročili, naj jih operem. Odvrnila sem, da ni detergenta. V kotu je ležal štil od povsem »znucane« brezove metle. Naročili so mi, naj jih zdrgnem z metlo. In res, tako močno sem drgnila uniforme, da sem jih povsem zdrgnila, vse gumbe strgala, krvave hlače pa uničila. Nalašč sem si dala duška. Ko sem jih obesila na dvorišče na neko špago, kar so mi naročili, sem samo čakala ... Ko so Nemci opazili obešene uniforme, so takoj pozvonili. Jaz vprašam v nemščini: Kaj želite? Oni pa nazaj: Kaj ste naredili z uniformo? Pojasnila sem, da mi je njihov sodelavec naročil, naj drgnem z metlo, pa sem ga ubogala. Tako, da je na koncu bil kriv on. Tudi tisto pot sem jo dobro odnesla.«

Sreča v nesreči

»Srečo sem imela, da sem bila všech Jaki, koroškemu Slovincu, ki je znal malo slovensko. Bil je komandant straže. Do moških je bil zelo agresiven, mene pa je rad videl in mi je dal mir. Nekoč je opazil, da imam ranjeno nogo, saj sta iz rane, ki sem jo pridobila v hajki, ves čas tekla gnoj in kri, jaz pa sem si nogo ovijala z navadnimi, starimi cotami. Jaka je opazil, da si rano ovijam in me je vprašal, kako sem se poškodovala. Da sem padla, sem mu odvrnila. Dejal je, da moram k zdravniku in bo prosil komandanta, da me on pelje v Rogaško, kjer je deloval ustaški zdravnik. Komandant je privolil in sva šla. V Rogaški se je namreč ustavil ustaški bataljon, ki je bil na begu. Ustaški zdravnik me je lepo sprejel, skuhal mi je mehko kuhano jajce, mi ponudil tudi malo šnopsa, ki bo dobro delo telesu, je dejal. Tudi ta zdravnik me je spraševal o partizanih, če sem jih kaj videla. Povedala sem mu, da »hodijo okoli samo raztrgani cigani«, da edino to vem. Zdravnik pa je v hipu vzkliknil: »Ja, to so partizani!« Sestra, ki je bila ta čas v kuhinji, o tem mojem obisku zdravnika ni vedela ničesar. Zvečer pa me je resno

opozorila: »Poslušaj, če se ne boš nehala hecat in zabavati Nemcev, nas bodo zdaj, tik pred koncem vojne, osvoboditvijo, vse postrelili.« In res je bilo kmalu konec vojne, takrat so šlo zaprli, nas vse pa odpustili. Nekaj pa so jih vendarle izbrali, da jih bodo odpeljali s seboj v Nemčijo. Med njimi tudi Marijo, ki je bila Kajuhovo dekle, bila sta tudi sošolca, s čimer so bili Nemci seznanjeni. Marija je bila z mano v Rogaški zaprta do konca vojne. Njo so torej izbrali, a so jo potem vendarle odpeljali samo do Celja in izpustili. Vsi pa smo dobili odpustnico. Kot da smo bili v bolnici. Še roko so nam pomolili, kot da smo bili pri njih na dopustu. Domov smo se vračali po hribih, ker so takrat bežali tudi Hrvati, cele ustaške družine z vozovi, tako da si po cestah nismo upali. Noga mi je ves čas otekala. Ustaški zdravnik mi jo je tistikrat sicer očistil, a to ni bilo dovolj, saj se je rana vnovič odprla, otekati pa je začela tudi na drugem mestu. V celjski bolnici so me po vojni hospitalizirali. Domači zdravnik si je nogo dolgo ogledoval in ni vedel, kaj mu je storiti. Posvetoval se je s sodelavcem, odločila sta se za operacijo. Nogo sta mi odprla, da je vse ven steklo, počakali smo, da se je zacelilo, nato sta mi vstavila vijak in vse skupaj zašila. Povedal pa mi je, da sem imela več sreče kot pameti.« se prvih dni na svobodi in operacije noge spominja Ivanka Hrovat.

Skupaj s Cvetko Jerin

Ivanka je bila torej mladinska aktivistka. Obveščevalka in predsednica mladine. Pokrajinska sekretarka za Šmarje, ki je obsegalo vasi Kozje, Planina, Podčetrtek, Šentjur ... S Cvetko Jerinovo, ki je bila pokrajinska sekretarka za Štajersko, sta skupaj sestavljali mladinske aktive. Sestanki so bili pogosto na Planini. V tamkajšnji gostilni še vedno visi slika iz leta 1944, ko so imeli mladinsko konferenco in na sliki je tudi Ivanka. Jerinovo je nekoč tudi rešila, ko sta nosili pošto. Vedno ju je nekdo spremljal, tistikrat je bil Dušan (Lah, op. p.). »In smo šli proti Šmarju. Vedno sem šla k tistim vaščanom, za katere sem vedela, da pomagajo partizanom. Tam sva potem imeli sestanek in organizirali mladinske aktive. Ko sva se nekoč vračali proti domu, je bilo treba preko glavne ceste. Cvetka in Dušan sta šla brez mene v mraku po poti, ki je bila pod glavno cesto. Sama sem šla po gozdu, ko so me naenkrat ustavili Nemci. Prišli so iz Šentjurja po stranskih

poteh, ki so vodile ob potoku in robu gozda. Z dvignjenimi rokami sem se jim približala in povedala, da sem bila v Šmarju pri zdravniku. Komandant je poklical vojaka, naj me spremlja do tam, do koder Nemci stojijo za drevesi. Jerinova in Dušan sta tako šla po stezi pod hribom po gozdu in varno prišla domov. Če pa mene ne bi ustavili, bi Jerinovo zagotovo ujeli.» Žal pa se za Cvetko ni dobro končalo. Zaradi izdajstva so Nemci obkolili Resevno vse tja do Svetine, kjer je v neenakem boju padlo 82 bork in borcev, med njimi tudi članica pokrajinskega odbora SKOJ-a **Cvetka Jerin** in pomočnik veterinarskega odseka glavnega štaba NOB in POS Slovenije **Dušan Lah**. Od II. bataljona Kozjanskega odreda so padli skoraj vsi skupaj s komandantom Andijem in celotni Gajstov zaščitni vod.

»V zaporu« tudi po osvoboditvi

Naslov je zavajajoč, mar ne? Po končani vojni je naša Ivanka namreč službovala v zaporu, in sicer vse do upokojitve. Sestra Justi je šla za kuharico, Ivanka pa je šla z njo, junija je namreč ponju prišel kurir in dejal: *»Ti boš pa že kaj delala.«* In tako se je tudi zgodilo. Sprva je delala v pisarni, kjer je bila zadolžena za sezname po nacionalizaciji, kasneje so jo premestili na občino, dve leti je delala tudi v Krajevnem odboru v Medlogu. *»Partijski komite je določil, da potrebujejo delavke v zaporu, saj tam niso imeli nobene ženske. Dejali so mi: »Ajde v zapor, ti si tam bila, boš znala.«* In tako sem postala paznica v Starem piskru. Danes bi rekli pravosodna policistka. Bila sem v ženskem zaporu, delala sem tudi kot vodja pralnice, pravzaprav sem pralnico sama ustanovila. In tudi v Domu ob Savinji, kjer bivam zdaj, sem, kot ustanoviteljica pralnice v Celju, zadolžene delavke učila, kako se pere v takratnih pralnih strojih, ki smo jih uvozili iz Italije,« pojasnjuje Ivanka, ki je v zaporu delala vse do upokojitve leta 1972, nekaj časa tudi v upravi, a je pomagala še do leta 1980, saj je paznic primanjkovalo. V službi ni imela slabih izkušenj, pravzaprav je vedno čutila spoštovanje. Tudi z moškimi sodelavci ni imela težav.

Rožica med rožami

Ja, Ivanka že drugo leto prebiva v Domu ob Savinji, prav tam, kjer je po vojni vzpostavila prvo pralnico. Ko jo vprašam, kako preživlja dneve, se Ivankin

obraz nenadoma še bolj razjasni, oči pa na veliko odpro, medtem ko začne pripovedovati: *»Zelo lepo preživljam dneve, od jutra do večera mi je lepo. Ob sedmih vstanem, ob pol devetih imam zajtrk, po tem se sprehodim ob Savinji, občasno grem na kavico in sok ali sladoled (ob tem se navihano kot mladenka prešerno nasmeji, op.p.), vrnem se ob pol enajstih, grem k telovadbi, potem pa imamo uro časa do kosila. Malo si odpočijem, pojem kosilo, potem pa grem malce spat (spet gromek krohot, op. p.), dokler ne pride k meni moja hči Ingrid, s katero greva spet ali na kavo ali na sladoled. Pred večerjo pa se sestanemo tri, štiri prijateljice, klepetamo vse tja do večerje, ki je ob 18. uri. Potem gremo ven, pozimi pa ustvarjamo, gledamo televizijo, se umijemo in gremo v posteljo.«*

Ivanka je pri svojih letih še vedno popolnoma samostojna, še glavo si sama opere, ponosno pove. No, včasih koga zamenja in včasih ima vrtoglavo, sicer pa Ivanka ne jamra in se ne smili sama sebi. Zaenkrat tudi vse naredi sama, pomete balkon in zelo lepo skrbi za svoje balkonske rože, ki jih z veseljem tudi pokaže. Ves čas najinega pogovora, ki je potekal v Domu starejših občanov ob Savinji, vročega pozno-avgustovskega popoldneva, je bila Ivanka nalezljivo vedra in nasmejana. S svojimi rožicami se je želela tudi fotografirati in tako imamo za spomin rožico med rožicami. Naši Ivanki želimo še mnogo zdravja in navihanih nasmeškov.

Ivanka Hrovat je prejemnica zares številnih priznanj za svoje delo s strani različnih in mnogih tako celjskih kot državnih organizacij, med drugim tudi DVIC in ZDVIS. Slednje ji je med drugim lani podelilo spominsko plaketo za dolgoletno, prizadevno delo na področju skrbi za vojne invalide ter izjemen prispevek pri izvajanju poslanstva DVIC in ZDVIS. Iz rok takratnega predsednika Zveze borcev za vrednote NOB Janeza Stanovnika je leta 2004 prejela srebrno, leta 2020 pa še zlato plaketo za ohranjanje kulturne dediščine NOB, Hrovatova pa je prejemnica tudi medalje Zasluge za narod, ki ga je prejela od predsednika republike leta 1975.

VLADIMIR OŠO

Vojaški vojni invalid sem postal ob koncu druge svetovne vojne, 6. maja 1945, ko so se partizanske enote Gubčeve brigade približevale Ljubljani.

V začetku leta 1944 sem bil skupaj s sokrajanom iz Buzeta interniran v tovarno celuloze v Beljaku (Villach). Po dveh mesecih sem bil premeščen v železarno na Jesenicah. Tam sem opravljal težka dela v livarni. Kljub temu mi je delo v železarni ostalo v lepem spominu, saj smo imeli za takratne razmere zelo kakovostno prehrano. Vendar je bila želja po vrnitvi domov premočna, zato sem se po približno dveh mesecih pridružil sokrajanu pri načrtu pobega iz železarne. Neko jutro sva železarno zapustila in se povzpela na hribe nad Jesenicami, natančneje na Mežakljo. Na srečo je tega dne deževalo, tako da pri pobegu nisva imela posebnih težav.

V nasprotju z mojimi nameni pa nisem odšel domov, saj so me tamkajšnji »terenci« usmerili med partizane. Na poti na Goriško smo se ustavili pri okoliških kmetih, ki so nas nahranili. Začela se je dolga pot, ki je čez celo Slovenijo vodila na osvobojeno ozemlje v Belo krajino. Vso pot sem na ramenih nosil okoli 25 kilogramov riža. Vendar je bilo moje breme veliko lažje kot pa za tovariše, ki so na ramenih nosili skupaj več kot devetdeset ranjencev. V nekaj dneh smo tako otovorjeni prepešali pot preko Nanoškega hribovja, pri Rakeku prečkali železniško progo in mimo tako imenovanega »partizanskega letališča« na Notranjskem prispeli v Belo krajino.

V Beli krajini sem bil sprejet v Gubčevo brigado in bil pri sedemnajstih letih eden najmlajših borcev. Tam so me sredi leta 1944 v okviru Gubčeve brigade poslali na priprave v kraje na meji s Hrvaško. V naslednjih mesecih se je veliko dogajalo. Še posebej se spomnim bitke pri Litiji, kjer sem videl angleškega vojnega dopisnika, ki je na partizanski strani hladnokrvno spremljal boj in bil tudi ranjen v nogo. Posebej hud je bil boj za osvoboditev Kočevja, maja

1945, kjer je bil naš bataljon zadolžen za zaščito ostalim enotam. V teh zadnjih dneh vojne so bile dejavnosti Gubčeve brigade skupaj z ostalimi brigadami usmerjene v dokončno osvoboditev Slovenije izpod okupatorja.

Zaključek vojne so predstavljali boji za osvoboditev Ljubljane. Pripadniki Gubčeve brigade smo se – včasih tudi na čistini brez zadostnega kritja – spopadali z odhajajočim okupatorjem. Tako me je na Orlah pri Ljubljani, 6. maja 1945 v hrbtenico zadel del šrapnela minometne granate. Obležal sem na cesti in se nisem mogel premakniti. Čez nekaj časa so po cesti privozili nemški oklepniki, ki so se umikali proti Avstriji. Nemški vojak, ki bi me lahko povozil ali ustrelil, je pristopil in me odrinil v kanal ob cesti. Tam so me naslednji dan pobrali partizani, ki so me odpeljali v tako imenovano Rusko bolnišnico v Kočevje, kjer sem bil operiran. Zdravljenje sem nadaljeval v nekdanji domobranski bolnišnici v Ljubljani, kjer sta me obiskali mama in teta, nato pa sem se zdravil še v zdravilišču ter Invalidskem domu v Trnovem.

Po opravljenih tečajih iz financ in trgovinske dejavnosti v Ljubljani sem se leta 1946 zaposlil v Pivki na železniški direkciji. Zaradi invalidnosti so me celo življenje bolele noge in hrbet, a sem kljub temu po opravljeni srednji ekonomski šoli, kot vodja gospodarsko-računske službe pri železniškem podjetju delal do redne upokojitve.

Kot še nepolnoletni mladenič sem spoznal, da je vojna nekaj najhujšega, kar lahko človek doživi v življenju. Spoznal pa sem tudi, da se tudi v težkih časih zgodijo svetli trenutki, ki ti lahko rešijo življenje.

DRUŽABNO DOGAJANJE V MDCIV CELJE

Nič več ni dvoma, da smo zakorakali v meteorološko zimo, in za sabo pustili »tetko jesen«, ki nas je razvajala s pisanim listjem, pečenim kostanjem, svežim grozrdjem in bučnimi sladicami. Tudi zemljo smo pripravili na počitek.

Temperatura je začela padati, dnevna svetloba se krajša. Skodelica toplega čaja in mehka odeja se priležeta bolj kot kdajkoli prej. 21. decembra pa smo stopili še v koledarsko zimo, nastopil je zimski solsticij. Toda kaj točno to je? To je najkrajši dan v letu. Na ta dan je sonce najnižje v letu. Ta datum je prvi dan zime. Vendar pa je ob zimskem solsticiju treba upoštevati tudi nekaj dobrih novic. Od 21. decembra 2024 se bodo dnevi podaljševali in do prvega poletnega dne bomo imeli vsak dan več minut dnevne svetlobe. Sonce se bo pojavljalo vedno prej in zahajalo vedno pozneje.

Letos so nas člani DCIV Ljubljana povabili, da se jim pridružimo na strokovni ekskurziji v času martinovanja, ko goduje Sv. Martin. Martinovo je praznik, ki sega daleč v čas pred našim štetjem, čeprav danes velja za krščanskega. Na jesenskih praznovanjih so se naši poganski predniki zahvaljevali bogovom za dobro letino in jih hkrati prosili za ponovitev obilja v prihodnjem letu. Zaradi splošne priljubljenosti cerkev med pokristjanjevanjem praznika ni odpravila, ampak ga je zaznamovala z znanim in med ljudmi čaščenim svetnikom, svetim Martinom, krščanskim škofom, rojenim v začetku četrtega stoletja na ozemlju današnje Madžarske. Oče svetega Martina je bil rimski vojak v času Rimskega imperija. Ko je bil Martin še otrok, se je družina zaradi očetove službe preselila na ozemlje zdajšnje Italije, Martin pa je tam spoznal krščansko vero. Čeprav je po očetovi tradiciji postal rimski vojak, ki naj bi služil vojaško obveznost na ozemlju današnje Francije, se je posvetil življenju za reveže. Someščani so ga proti njegovi volji izvolili za škofa v Toursu. V Sloveniji se dan sv. Martina tradicionalno praznuje 11. novembra, predvsem kot praznik vina. Do tega dne se mošt obravnava kot nečisto in grešno novo vino, ki se ob blagoslovu spremeni v pravo vino. Martinovo je čas, ko se družine, prijatelji in sosedje zberejo ob bogato obloženih mizah, polnih dobrot in kozarcev odličnih vin. Ta tradicionalna slovenska praznovanja so znana po vrhunski kulinariki, kot so pečenska,

mlinci, kislo zelje in druge dobrote, ki jih spremljajo kakovostna slovenska vina. Ta dan smo si najprej ogledali grad Podčetrtek, ki stoji na vzpetini nad krajem Podčetrtek. Prvotni grad je bil iz romanskega obdobja, vendar je bil popolnoma uničen v vojni z Madžari v drugi polovici 15. stoletja. Nanj spominjajo le še ostanki stolpa na griču nad današnjim gradom. Okoli leta 1520 so na mestu starega gradu sezidali novega. Grad je zamenjal veliko lastnikov, kot zadnji pa se omenja Hans Tattenbach, ki je padel v bitki. Po njegovi smrti se grad deduje še naprej, leta 1628, ko so usmrtili Erazma Tattenbacha, pa je grad Podčetrtek zasegla država. Od države ga je nato kupil Ignac Attems, ki je uredil kapelo sv. Jurija, ta pa se omenja od leta 1748 naprej. V tem času je grad doživel tudi prenovu. V lasti rodbine Attems je ostal vse do zadnje svetovne vojne. Po vojni je grad Podčetrtek postal ljudska last, a kmalu zatem so roparji odnesli vse, kar je bilo dragocenega. Danes si lahko ogledamo na novo prenovljeni grad Podčetrtek, ki z izjemno obnovo in sodobnimi dodatki ponuja nepozabno doživetje za vse obiskovalce. Ob skrbno obnovljenih starodavnih kamnitih zidovih in veličastnih stolpih se lahko sprehodimo po Grajski poti in občutimo utrip preteklosti, ki se prepleta s sodobnostjo. Po ogledu gradu smo se odpravili na turistično kmetijo Mramor. Kmetija se nahaja ob lepo prenovljenem kozolcu topljarju, na katerem smo

uživali v čudovitem razgledu na okoliške vinograde. Člani družine so nam pripravili vodeno vinsko degustacijo, ogled njihove stare vinske kleti in kasneje še pravo pojedino. Specialiteta hiše je »Puščavnikova pojedina«, ki je sestavljena iz domače goveje juhe ter posebne glavne jedi iz različnih vrst mesa, pečenega na odprtem ognju, dveh vrst priloge, domačih sirovih štrukljev in sezonske solate.

Organizirali smo tudi predavanje z naslovom: *Izkušnje bolezni in terapevtski odnos*. Predavala nam je dr. Barbara Hrovatin. Vsak človek doživlja bolezen na svoj način. Ko človek zboli, je bolj ranljiv in čustveno do vzeten. Ravno zato pa je zelo pomemben terapevtski odnos - odnos med zdravnikom in pacientom. Bolniku namreč veliko pomeni, da mu zdravnik prisluhne, in se z njim pogovori. Barbara Hrovatin nam je predavala tudi na temo: *Stres in zdravje - kako deluje in kaj pomaga*. Stres je naravna obramba telesa pred plenilci in nevarnostmi. Povzroči, da telo preplavijo hormoni, ki pripravijo njegove sisteme, da se izognejo nevarnosti ali se soočijo z njo. Ljudje to običajno imenujejo mehanizem boja ali bega. Stres je lahko motivator in je lahko celo nujen za preživetje. Telesni mehanizem boja ali bega osebi pove, kdaj in kako naj se odzove na nevarnost. A ko se telo prelahko sproži ali je hkrati prisotnih preveč stresorjev, lahko stres spodkoplje duševno in fizično zdravje človeka in postane škodljiv. Ko se ljudje soočijo z izzivom ali grožnjo, se delno fizično odzovejo. Telo aktivira vire, ki ljudem pomagajo bodisi ostati in se soočiti z izzivom bodisi čim hitreje priti na varno. Telo proizvaja večje količine kemikalij, kot so kortizol, epinefrin in norepinefrin. Ti sprožijo naslednje telesne reakcije: zvišan krvni tlak, hitrejši utrip srca, povečana pripravljenost mišic, potenje, budnost. Okoljski dejavniki, ki sprožijo to reakcijo, se imenujejo stresorji. V boju proti stresu učinkovito pomagajo tehnike sproščanja, predvsem osredotočenje na dihanje s podaljšanim izdihom. Obstajajo pa tudi načini samopomoči, kot so kakovostno spanje, zdrava hrana, gibanje, zdravo in varno življenjsko okolje, dobri odnosi ...

Na športnem področju smo se udeležili športnih iger v šahu na Hočkem Pohorju, ter se odzvali povabilu članov DVI Celje, DVI Maribor in Združenja 91 na meddruštveno srečanje v kegljanju na avtomatskem kegljišču v dvorani Golovec.

Kot je pri nas večletna »praksa«, smo tudi letos poskrbeli za meddruštveno srečanje s člani MDCIV Maribor ob zaključku leta na turistični kmetiji Ačko, Štatenberg, kje ni manjkalo ne hrane ne pijače in tudi glasbe ne. Letos so se nam pridružili še člani DCIVS Ljubljana in nam popestrili prijetno druženje.

Prvi od dobrih mož - Miklavž, ki je znan po svoji darežljivosti, je letos že opravil svoje delo. Obdaril je mnogo ljudi. In že je bil pred nami božični čas, ki prinaša v naše domove vonj po cimetu, šepetanje melodij božičnih pesmi in toplo svetlobo božičnih lučk. Božično obdobje je čas, ko se zdi, da se ves svet ovije v toplo odejo radosti in upanja. Med bleščočimi lučmi, vonjem po cimetu in pesmimi veselja se odprejo vrata do srca, kjer se prebujajo najlepša čustva in najgloblje želje. In v tej praznični sezoni, ko delimo ljubezen in srečo s svojimi najdražjimi, so božična voščila kot lučke na jelki, ki osvetlijo temne zimske noči in prinesejo toplino v vsak dom. Božična voščila niso le preproste besede na papirju. So izraz naše najgloblje ljubezni, hvaležnosti in spoštovanja do tistih, ki so nam najbližje. In tukaj je tudi moje voščilo: Želim vam veliko sreče, zdravja in miru. Topline in osebnega zadovoljstva. Veliko novega in spodbudnega, doseženega in osvojenega. Naj vse ovire postanejo premostljive, vse, kar je bilo predaleč, dosegljivo, vse, kar je bilo nemogoče, mogoče, vse, česar nismo imeli, pa četudi se ne uresniči, pa naj ostane v duhu upanja, vztrajnosti in poguma. Želim vam lepe božične praznike in na koncu še:

**Ob koncu leta čas vladar
nakloni vsakomur kak dar.
Nekomu da ljubezen pravo,
spet drugemu življenje zdravo.
Kup Cankarjev nekdo dobi,
med, mleko komu se cedi.
Številnim podari uspeh,
vsem pa veselja zvrhan meh.
Če jaz bi kdaj imel besedo,
vse to bi stresel v tvojo skledo!**

SREČNO 2025 !

CIV DOLENJSKE, BELE KRAJINE IN POSAVJA NA EKSKURZIJI

Jesensko vreme smo v Društvu civilnih invalidov vojn Dolenjske, Bele krajine in Posavja izkoristili za izlete, ogleda in predavanja.

Tako smo se 18. oktobra odpravili v občino Dolenjske Toplice, v kraj, ki so ga zaznamovali knezi Auerspergi. Pripeljali smo se do dvorca Soteska, ki ga je med leti 1664 in 1689 zgradil grof Jurij Žiga Gallenberg. Dvor Soteska je po Valvasorjevem mnenju veljal za enega izmed najlepših v deželi Kranjski. Ker je dvorec potreben obnove, smo si ga ogledali le od zunaj. Celotno obzidje je preraščeno z gostim bršljanom, ki omogoča ohranjanje prvotnega obzidja, da se le ta ne poruši.

Na nasprotnem bregu reke Krke so ruševine srednjeveškega gradu Stara Soteska. Dvor so sezidali na mestu porušenega stolpa iz 15. stoletja. Leta 1943 so dvorec izropali in požgali partizani.

Nato smo se odpravili v neposredno bližino dvorca, kjer stoji baročni vrtni paviljon z zloveščim imenom Hudičev turn. Ob vstopu v notranjost paviljona smo osupnili nad njegovo arhitekturo, saj ima obliko štiriperesne deteljice, ohranjenostjo, stenskimi poslikavami in akustiko. Vodička nas je seznanila z njegovo zgodovino ter mnogimi ljudskimi izročili, ki krožijo o njem. Eno izmed njih pravi, da je soteški graščak v času hude revščine od tlačanov zahteval davek, ki mu ga niso zmogli plačevati in je v zameno od kmetov zahteval, da so mu pošiljali namesto plačila svoje hčerke, nad katerimi je izvrševal svojo spolno slo. Kmetje so to mesto zato prekleli in mu dali naziv Hudičev

turn. Za konec ogleda paviljona pa so se naši člani skupaj z vodičko preizkusili v akapela petju.

V sklopu dvorca Soteska se nahaja tudi objekt, v katerem je razstavni depo starih vozil Tehniškega muzeja Slovenije. V vodenem ogledu smo si ogledali lojtrni voz, odprto kočijo, koleslje, sani, gasilske črpalke, pa tudi avtomobile Zastavo 750 in 850, Citroen GS, Mercedes 320 ... Od vsega nas je najbolj pritegnila Valvasorjeva kočija z njegovim grbom, za katero stoletja niso vedeli, komu pripada. Strokovnjaki so zahvaljujoč grbu pred nekaj desetletji le ugotovili, da je Valvasorjeva.

Po ogledu mistične Soteske smo pot nadaljevali do

Hiše kranjske čebele. V tamkajšnji kavarni smo se pogreli s čajem in kavo ter se posladkali z medenimi izdelki. Nato smo vstopili v čebelji svet z doživljajsko razstavo z virtualnimi junaki, člani slovite čebelarke družine Rothschild iz Višnje Gore. Čebelji svet smo spoznali preko multimedijskih vsebin, posebno doživetje pa je bil ogled čisto pravih steklenih panjev, v katerih živijo in delajo kranjske čebele, ki jim rečemo tudi sivke, saj so sive barve, poraščena z dlačicami in ne rumene kot italijanske čebele. Življenjski krog že na milijone let namreč soustvarjajo in sooblikujejo tudi žuželke, ki s svojim delom prispevajo k biotski pestrosti in prehranski varnosti. Mednje sodijo tudi medonosne čebele, ki so najpomembnejše (čeprav še zdaleč ne edine) opravevalke. Slovenija je izvorni

dom naše avtohtone kranjske čebele in kot takšna je prepoznana tudi v svetu. V naši deželi se je razvil poseben odnos med človekom in čebelo, kar se odraža zlasti v kulturni dediščini, ki bogati naravno krajino. Skozi vodeno razstavo so naši člani aktivno sodelovali v razpravi o čebelah, čebelarstvu, svojih izkušnjah in znanju, izvedeli pa smo tudi veliko novega. Spoznali smo njene zunanje in vedenjske značilnosti, podrobno so nam predstavili čebeljo družino in njene člane.

Po razstavi in predavanju so nam pripravili degustacijo različnih vrst medu (gozdni, sivkin, ajdov, hojev, akacijev ...).

Ekskurzijo smo zaključili s kosilom in skupnim druženjem v Gostilni Štefan na Malem Slatniku.

Samo Urbančič

CIV DOLENJSKE, BELE KRAJINE IN POSAVJA NA MARTINOVANJU

Proti koncu novembra smo v Društvu civilnih invalidov vojn Dolenjske, Bele krajine in Posavja organizirali ogled muzejske zbirke Industrije motornih vozil (IMV) v Novem mestu.

Ob prihodu nas je sprejel in pozdravil predsednik Kluba prijateljev IMV Franci Štupar, ki nam je opisal začetke ideje nastanka muzejske zbirke. Klub prijateljev IMV je nastal leta 2002. Je posledica ideje upokojenih delavcev, ki so se srečevali na kavi in obujali spomine ter se odločili, da ohranijo spomin na dolenskega velikana IMV in njegovo kulturno dediščino. Tako

so načrtali obsežen program dela, v okviru katerega so člani obiskovali in brskali po arhivih, se srečevali z nekdanjimi zaposlenimi in stalno iskali podatke, povezane s podjetjem. Po izdaji knjige o podjetju IMV so njihovo delo prepoznali tudi drugje.

Ogled kratkega filma nas je popeljal v čase začetkov izdelave prvih avtomobilov in dostavnih vozil. Spoznali smo pot razvoja podjetja in ljudi, ki so bili zaslužni za to, da so motorno industrijo pripeljali v Novo mesto. Nato smo si ogledali vozila, razstavljen v muzeju, od slovite katrice (Renault 4), Renaulta 5, do starih prvih avtomobilov, prvih vojaških terenskih vozil, gasilskih vozil ... Na koncu smo prišli še do zbirke počitniških prikolic podjetja Adria, ki je poleg Revoza, TPV-ja in drugih družb eden od

naslednikov nekoč velikega IMV-ja.

V dve uri trajajočem vodenem ogledu smo izvedeli veliko informacij in spoznali mogočno avtomobilsko zgodovino podjetja IMV, ki je zapečatil in v veliki meri prispeval h gospodarskemu razvoju dolenske regije.

Po koncu ogleda muzejske zbirke smo se odpravili v Gostilno Štefan na Malem Slatniku, kjer smo uživali

na martinovanju in kostańjevem pikniku. Druženje ob dobri hrani in kozarčku vina smo izkoristili za prijetne pogovore ter tako počastili dan sv. Martina, ki ga praznujemo kot praznik vina. Dan smo uspešno končali z obljubo, da se spet srečamo decembra, ko se bomo na silvestrovanju poslovili od starega leta.

Samo Urbančič

SKRB ZA ZDRAVJE

Pred približno 20 leti smo v okviru Posebnega socialnega programa Preventivna skrb za zdravje v okviru našega društva za naše člane začeli izvajati organiziran pregled krvne slike in krvnega tlaka.

Obrnili smo se na Rdeči križ, s katerim vsa leta sodelujemo pri izvajanju te, pri članih Društva civilnih invalidov vojn Gorenjske zelo lepo sprejeti dejavnosti. Članom, ki se testiranja udeležijo, predstavnice Rdečega križa izmerijo krvni tlak in izmerijo sladkor, holesterol in kisik v krvi. Testiranje izvajamo 2 do 3 krat letno in člani se vabilu vedno radi odzovejo.

Kmalu po začetku izvajanja te dejavnosti sta se nam pridružili prostovoljki Rdečega križa Francka Škofic in Marinka Štern. Ne le da opravita testiranja, s člani se o njihovih težavah tudi pogovorita in jim svetujeta.

Veseli smo, da se člani še vedno radi odzovejo vabilu. Zadnje testiranje je bilo na Okroglem, kjer prijazno osebje že vrsto let skrbi za prijetno vzdušje in okrepčilo ob tem dogodku. To je namreč tudi priložnost, da se člani srečajo in družijo.

Naj traja in naj bo to skromni »hvala« Rdečemu križu in Francki in Marinki za dolgoletno sodelovanje in skrb. Hvala tudi Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije in gospe Suzani Bevk in izjemnemu

osebju na Okroglem, ki nam prijazno odstopijo Dom oddiha in poskrbijo za dobro počutje naših članov.

Vida Doles

DRUŠTVO CIVS LJUBLJANA NA MARTINOVO PO KOZJEM

Nekaj dni po martinovem, 15. novembra smo se iz meglene Ljubljane odpeljali proti že s soncem obsijanemu Celju, kjer smo se dobili s prijatelji iz MDCIV Celje, da bi skupaj praznovali in si ogledali nekaj zanimivosti.

Prvi postanek smo naredili na gradu Podčetrtek, ki stoji na vzpetini nad krajem Podčetrtek. Je eden najstarejših gradov v Sloveniji. Grad je bil v svoji zgodovini uničen, prenovljen, menjalo se je veliko lastnikov. Po drugi svetovni vojni, ko so ga nacionalizirali, je bil izropan. Tatovi so odnesli vse, kar je bilo vrednega. Grad je nato postal stanovanjski objekt in je dolga leta propadal. Leta 2020 ga je kupila občina Podčetrtek, s čimer so občinske oblasti preprečile njegovo nadaljnje propadanje in omogočile, da ponovno zaživi.

Z avtobusom smo se zapeljali čisto do grajskega dvorišča, kjer nas je pred mogočnimi grajskimi vrati že čakal vodič, direktor Turizma Podčetrtek Boštjan Misja, ki nas je s ponosom povabil na ogled, sicer še delno obnovljenega gradu. Odpravili smo se do nekdanje konjušnice, kjer smo se udeležili srednjeveškega četrtkovega sojenja, ki deluje s pomočjo umetne inteligence. Gre za inovativno in interaktivno doživetje. Raziskali smo različne vidike sojenja, izbirali pa smo med zarotništvom, prešuštvom in izdajo. Predsednica ljubljanskega društva in predsednik celjskega društva sta sedla na zatožno klop in se zagovarjala. Ko je sodnik podal končno sodbo, smo se odpravili do grajske kavarnе s čudovito razgledno teraso, s katere se pogled odpira proti hrvaškemu Zagorju, zagrebškemu Sljemenu, Kozjanskemu in Bistrici ob Sotli. Nedvomno se bomo na grad vrnili, saj je obnovljena le desetina gradu, izdelani pa so že izvedbeni načrti za prenovo grajske kapele, ureditev manjšega mestnega muzeja in ureditev knjižnice z arhivskimi knjigami. V načrtu je tudi amfiteater za zunanje prireditve in ureditev notranjega atrija gradu, ki bo namenjen svečanim prireditvam in porokam.

Po ogledu in postanku v grajski kavarni na prelepi terasi, ob lepem in sončnem razgledu in dobri kavici, smo pot nadaljevali na Turistično kmetijo Mramor. Vinogradi družine Mramor ter njihov vinotoč Gruska ležijo v osrčju zavarovanega območja Kozjanskega parka. Obkroža jih čudovita narava. Pripravili so nam topel sprejem na terasi prenovljenega

kozolca toplarja s čudovitim razgledom na okoliške vinograde. Ob domači ocvirkovki, domačem kruhu in siru smo okušali njihova vrhunska ustekleničena in odprta vina, kot se za martinovo tudi spodobi. Iz krušne peči je že dišalo po pečenem mesu, ki ga je pekel oče kar na odprtem ognju, nas pa je čakal še ogled stare in nove vinske kleti. Marko, ki je prevzel kmetijo, nam je z navdušenjem in s predvsem vrhunskim znanjem o kletarjenju in vinogradništvu, saj je vinogradništvo tudi študiral, razkazal kleti in nam razložil družinsko zgodbo o razvoju kmetije. Po ogledu smo se vrnili v topel, prijeten kozolec, kjer nas je čakal muzikant Franc Rajgl, ki je že obljubil, da bo »ropotal«. Člani družine Mramor so poskrbeli za pristne kozjanske dobrote, pravo pojedino, imenovano »Puščavnikova pojedina«, ki se je po vseh ogledih

prav prilegla. Popoldne smo si vzeli čas za zabavo in druženje s prijatelji. Smeha, šal, dobre volje, plesa in tem za pogovore ni zmanjkalo. Ker je bila ravno polna luna, ki je močno sijala nad kozolcem, je bila tudi energija temu primerna. Domov smo se vrnili šele v poznih večernih urah. Imeli smo se zelo lepo, kot se za martinovo spodobi. Zagotovo pa se v te kraje vrnemo ponovno.

Torej mošt se je spremenil v vino, jesen se je poslovi-la in odprla vrata v veseli december, ko nam praznične luči pričarajo toplino in veselje. Skozi december in naprej naj vas vodi misel, da je tisto pravo bistvo sreče deljenje, ljubezen in hvaležnost. Vesele praznike, srečno in predvsem zdravo v letu 2025.

Petra Kapš

MDCIV MARIBOR: JESENSKI DOGODKI

Zadnje septembrske dni smo v Medobčinskem društvu civilnih invalidov vojn Maribor namenili krepitvi zdravja in druženju naših članov.

Udeleženci štiridnevne ekskurzije v Izolo smo uživali v kopanju in vodeni telovadbi v bazenu, odpravili pa smo se tudi na aktivne sprehode. Najbolj pogumni so v sončnem vremenu zaplavali v morju, opazovalci na suhem pa smo jim nudili moralno podporo.

V Hrastovljah smo si ogledali znamenito cerkev, ki je bila v času turških vpadov utrjen tabor. Ob koncu 15. stoletja je istrski umetnik Janez iz Kastva njeno notranjost v celoti poslikal s freskami. Poslikava predstavlja biblijo za reveže, ki je ljudstvu razlagala srednjeveško vizijo stvarstva. Sredi stavbe smo na freski »Mrtvaški ples«, največji znamenitosti Hrastovelj, videli odgovor na temo edine prave enakosti med ljudmi. Smrt vodi za roko cesarja in papeža, kralja in škofa, meščana in berača, pa tudi otroka ...

Med 15. in 17. oktobrom smo na Zarji na Pohorju izvedli 34. Športne igre CIVS v šahu. V sodelovanju z ZDCIVS smo organizirali predavanje z naslovom »Človek in hrana - novejša dognanja«, s katerimi nas je na podlagi svojih izkušenj iz splošne in integra-

tivne medicine seznanila dr. Barbara Hrovatin. Še en sončen oktobrski dan smo izkoristili za druženje na kostonjem pikniku pri Baronu. Tudi letos je za odlično pečene kostonje poskrbel naš Tone Menhart.

15. novembra smo si na strokovni ekskurziji ogledali grad Borl, ki je zaradi svoje strateške lege ob ogrsko-hrvaški meji nekoč igral pomembno vlogo. Grad Borl je bil po zapisih zgrajen v 12. stoletju na visoki strmi skali nad sotočjem reke Drave in potoka Bela. Njegovo bogato obdobje sega v 17. stoletje, ko je družina Sauer grad obnovila, dozidala ter opremila. Še danes je nekaj te opreme ohranjene. V letu 1922 se je družina Würmbrand Stuppahu odločila, da grad Borl proda, po njenem odhodu pa na gradu ni bivala več nobena plemiška družina. Med 2. svetovno vojno so nemški okupatorji grad spremenili v zbirno taborišče za slovenske rodoljube, od koder so jih pošiljali v izgnanstvo in v taborišča. Med leti 1952 in 1979 so na pobudo domačinov ustanovili Letovišče grad Borl, v katerega so prihajali gostje iz Avstrije,

Italije in od drugod. Poleg hotelskih in gostinskih storitev in poletne osvežitve v bazenu ob gradu so tukaj potekale tudi zelo obiskane prireditve in plesni večeri. Borl je veljal za priljubljeno turistično lokacijo vse do leta 1980, ko so hotel z restavracijo in bazenom zaprli. Skoraj desetletje so si občina Cirkulane in Društvo za oživitev gradu Borl močno prizadevali za prenovo in vnovično odprtje gradu Borl, kar jim je letos tudi uspelo. Danes je obnovljena tretjina gradu. Mi smo si na gradu ogledali razstavo z naslovom »Z Dravo«, ki govori o biotski raznovrstnosti živali in rastlin ob reki Dravi in je nastala v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za varstvo narave. Z martinovim kosilom smo se okrepčali v gostilni Pri Ribeku v Markovcih. Za dobro voljo je poskrbel glasbenik z igranjem na harmoniko, mi pa smo se mu s petjem pridružili.

19. novembra smo bili na 13. kulturnem večeru invalidov MOM, na katerem so se nam z avtorskimi točkami predstavili člani petnajstih društev. Prireditev je povezoval Bojan Marošević. Večer so z nastopom obogatili članice Ženskega pevskega zbora Glasbenamatica, na koncu pa še Trio Kolarič, s čudovito odpetimi slovenskimi ljudskimi pesmimi.

26. novembra smo se odzvali povabilu Društva po

možganski kapi in se skupaj z njimi odpravili na kopalni dan v Bioterme Mala Nedelja. Udeleženci so se strinjali, da so preživeli prijeten, sproščujoč dan. Dobro razpoloženi so ob vrnitvi izrazili željo, da naj skupni kopalni dnevi postanejo tradicionalni. Tudi letos so se lahko člani nasmejali ob ogledu komedij v Narodnem domu, v odlični klasični glasbi pa so uživali v okviru Simfoničnega abonmaja v Unionski dvorani. 13. decembra smo bili pri Ačku na Štatenbergu na tradicionalnem silvestrovanju s člani MDCIV Celje.

Slavica Jarc

Fotografije: Arhiv društva

VOJNI INVALIDI DOLENJSKE, POSAVJA IN BELE KRAJINE NA NOVOLETNEM SREČANJU

Članice in člani Društva vojnih invalidov Dolenjske, Posavja in Bele krajine Novo mesto smo 30-letnico društva počastili tudi z novoletnim srečanjem. Zbralo se je rekordno število članic, članov, njihovih svojcev in prijateljev.

Začelo se je z vodeno strokovno ekskurzijo skozi center Novega mesta. Vodička Klavdija Kotar nas je seznanila z bogato zgodovino mesta, ki ga je z listino 29. septembra 1365 vojvoda Rudolf IV. Habsburški poimenoval kar po sebi - Rudolfwerth, ljudstvo pa kar Newestat - Novo mesto. Tako bo občina Novo mesto naslednje leto praznovala 660. obletnico obstoja. Izvedeli smo mnogo novega iz zgodovine Novega mesta. Po ogledu smo se odpeljali na kosilo proti Šentpetru na Otočcu, kjer smo z veseljem sprejeli praktična novoletna darila, 30-letnico pa smo počastili s čudovito torto. Sledila je prijetna kulturna prireditev v izvedbi članov Kulturnega društva Leskovec pri Krškem. Uprizorili so komedijo - pravzaprav farso: Denar z neba, avtorja Raya Rooneya. Denar ni padel ravno z neba, ampak je bil uprizorjen zaplet z zamenjavo dveh kovčkov, saj je bilo v enem kar 1.735.000 evrov, v

drugem pa pisarniške listine in pol sendviča s sirom in papriko. Razplet, kot pravi pregovor: kakor prišlo, tako odšlo. Mi smo se nasmejali do solz.

Janez Štrbenc

JESENSKE DEJAVNOSTI V DCIV PRIMORSKE

Člani DCIV Primorske smo jesenski čas izkoristili za druženje, predavanja in delavnice.

Tako nismo izpustili stare navade martinovanja, letos v Goriških brdih, kjer smo si ogledali staro vas Šmartno s cerkvijo sv. Martina. 'Ta najbolj korajžni' so se povzpeli še na razgledni stolp v Gonjačah, s katerega je prekrasen razgled tako na Alpe kot na morje. Pohajkovali smo tudi po Čičariji, kjer smo si ogledali obnovljeni Povžanski stidjenc. To je zelo pomembno vodno zajetje. Videli smo tudi zasebno zbirko kovinskih izdelkov in zbirko modelov gasilskih vozil v Povžanah pri Materiji. Družili smo se tudi na novoletnem srečanju v Budanjah, kjer smo

prisluhnili predavanju »Človek kot občutljivo energijsko bitje«. Zanimivo je bilo tudi predavanje »Vpliv življenjskih vzorcev na zdravje«, ki smo ga izvedli v sodelovanju z ZDCIVS. Pridno smo ustvarjali na delavnicah »Izdelava voščilnic in prazničnih ikeban« v Novi Gorici, na Baču pri Knežaku in v Šalari pri Koprju. Druženje na Baču smo izkoristili še za ogled zasebne zbirke starih koles, motorjev in avtomobilov. Naše sporočilo: Lepo nam je, ko smo skupaj.

Iris Pahor
Foto: Iris Pahor

NOVOLETNA SEJA UPRAVNEGA ODBORA ZDCIV SLOVENIJE

V četrtek, 12. decembra, se je še zadnjič v letu 2024 sestal upravni odbor ZDCIV Slovenije.

Ker so skoraj vsi predsedniki društev civilnih invalidov vojn tudi člani upravnega odbora, se je seji pridružila tudi edina predsednica DCIV, ki ni članica upravnega odbora zveze. Seje so se udeležili tudi drugi sodelavci, predsedniki komisij, oskrbnici enot za ohranjanje zdravje, praporščak in tajnice oz. tajnik društev civilnih invalidov vojn. Tako smo se že tradicionalno zahvalili našim ožjim sodelavcem in prostovoljcem.

Tudi vsem Vam želimo zdravih, zadovoljnih, mirnih in izpopolnjenih naslednjih 365 dni. Nekatere od teh pa namenite tudi druženju z nami pri vsebinah naših posebnih socialnih programov. SREČNO!

Andreja Rožič
Foto: Benjamin Bušelič

30 LET DRUŠTVA VOJNIH INVALIDOV MARIBOR

Društvo vojnih invalidov Maribor je 27. novembra 2024 praznovalo 30. obletnico ustanovitve društva.

Na slovesnosti, s katero smo zaznamovali pomembno obletnico, so bili poleg članic in članov društva navzoči tudi številni gostje. Med njimi so bili: Gregor Kaplan, vodja sektorja za vojne veterane, vojne invalide in žrtve vojnega nasilja pri ministrstvu za obrambo, župan Mestne občine Maribor Sašo Arsenovič, župan občine Miklavž Egon Repnik, predsednica Zveze društev generala Maistra Lučka Lazarev Šerbec, predsednik Sveta invalidov MOM Milan Kotnik, sekretarka Ana Mandl, generalni sekretar ZDVIS Vladimir Pegan, direktor Športa Maribor, Marprom in Mestnih nepremičnin Ranko Šmigoc, Aleš Hanžeković, vodja sektorja uniformirane policije pri PU Maribor in Marjan Ferik inšpektor policije in veteran. Navzoči so bili tudi predsedniki in predstavniki veteranskih organizacij, društev vojnih invalidov iz Slovenije in še nekateri gostje drugi gostje.

Slovesnost smo začeli s slovensko himno, ki jo je zapela Darja Švajger, nato pa je povezovalc programa Stane Kocutar napovedal prvega govornika, župana Saša Arsenoviča, ki je društvu čestital za preteklo delo in mu zaželel vse dobro v prihodnje. Poudaril je pomen lokalne skupnosti in njeno razumevanje problematike invalidov. Kot je znano, velja MOM za invalidom prijazno občino, za kar se lahko pohvali tudi s certifikatom. Župan je opozoril na aktualne probleme na vojnih žariščih, saj trenutno poteka okoli 50 oboroženih spopadov, med katerimi mi podrobneje poznamo le dva. Na območjih spopadov vsakodnevno nastajajo vojni invalidi, je še dejal Arsenovič. Prav posebej se je zahvalil vsem, ki skrbijo za izboljšanje statusa in življenja invalidov.

Zbrane je nagovoril tudi predsednik društva Tone Knez, ki je poudaril pomen 30. obletnice ustanovitve Društva vojnih invalidov Maribor, ki jo praznujemo v letu generala Maistra, ki ima ogromne zasluge za to, da smo danes na svojem dvorišču svoj gospodar. Če njegovih dejanj ne bi bilo, bi morda zamudili priložnost za državo, kakršno imamo

danes. Poudaril je, da se zaradi visoke starosti vojaških vojnih invalidov vsako leto poslovimo od nekaterih članov, zato smo se z minuto molka poklonili njihovem spominu. V nadaljevanju je na kratko opisal zgodovino skrbi za vojne invalide, vse od Grkov, Rimljanov do današnjih dni. Na področju Maribora je bila namreč ustanovljena prva organizacija, ki je skrbela za vojne invalide, in sicer *'Mariborsko veteransko in bolniško podorno društvo nadvojvode Friderika'*, leta 1875. Društvo je ustanovilo tudi posebno bolniško zavarovalnico za svoje člane.

Knez je še povedal, da smo v DVI Maribor ves čas uspešno uresničevali cilje in naloge, ki smo si jih zadali ob ustanovitvi in smo na dosežke lahko ponosni.

Naše društvo je bilo eden izmed soustanoviteljev zveze in še danes imamo v ZDZIVS aktivno in pomembno vlogo. Smo tudi eno izmed najuspešnejših društev na področju športa in rekreacije, na področju socialnih stikov in ohranjanja zdravja.

V tridesetih letih delovanja se je Društvo vojnih invalidov Maribor uveljavilo kot nevladna organizacija, kot samostojen pravni subjekt civilne družbe, kot interesno združenje z jasno opredeljenimi cilji in nalogami, ki deluje v interesu vojaških invalidov, ugotavlja, predstavlja in zagovarja njihove potrebe, jim pomaga v premagovanju težav, ki so posledica

invalidnosti in starosti, ki skrbi za boljše počutje vojaških invalidov in družinskih invalidskih upravičencev. V prostoru, kjer deluje, je društvo po programih, ki jih načrtuje in izvaja, ter po svojih programskih usmeritvah prepoznavno med veteranskimi in invalidskimi organizacijami, s katerimi je povezano in s katerimi sodeluje pri realizaciji skupnih ciljev.

Društvo danes predstavlja veliko več kot le zvezo ljudi z enakimi interesi - je ugledna družbena institucija, ki vsem svojim članom postavlja visoka

etična merila. Če se vprašamo, kakšno je bistvo koncepta, ki uravnava delovanje in zagotavlja uspehe, ki jih je društvo doseglo, ugotovimo, da gre zahvaljujoč dejstvu, da imamo pred očmi vselej predvsem napredek društva in s tem tudi članov. Slavnostni govornik je bil Gregor Kaplan, vodja sektorja za vojne veterane, vojne invalide in žrtve vojnega nasilja, ki je društvu čestital in mu zaželel uspešno delo, kot enemu izmed najaktivnejših društev vojnih invalidov v Sloveniji. Poudaril je pomen medsebojne pomoči, socialnih stikov, športa, s pomočjo katerega se invalidi ohranjajo v psihofizični kondiciji. Poudaril je tudi vlogo države pri skrbi za invalide in vlogo zveze pri soustvarjanju zakonskih pogojev za boljši status invalidov. Razmere so težke in se je treba sprti prilagajati novo nastalim razmeram, je še dejal Kaplan.

V bogatem kulturnem programu so sodelovali: Darja Švajger, mladinski pevski zbor OŠ France Prešeren, pod vodstvom Mojce Holler, vokalna skupina Prešern pod vodstvom Metke Kuraj, Trio Ribič in dramski igravec Bojan Marošević z izsekom iz monodrame Maister. Po uradnem delu je sledilo druženje ob hrani in pijači.

Anton Knez

naše vezi šport

PRVENSTVO ZDVIS V PIKADU

Letošnje prvenstvo ZDVIS v pikadu je bilo 5. oktobra v dvorani Športnega centra AMD Trbovlje. Izvedlo ga je Društvo vojnih invalidov Zasavje. Tudi letos je bila udeležba zelo dobra, s tekmovalci iz enajstih društev vojnih invalidov.

V kategoriji vojnih invalidov je slavil Roman Laneger iz DVI Zasavje, drugo mesto je dosegel Mitja Krabonja iz DVI Ptuj in tretje Boris Beranič iz DVI Maribor. Tudi med članicami je prvo mesto pripadlo DVI Zasavje, osvojila ga je Urška Holešek, druga je bila Vera Zelenc iz DVI Notranjske, tretja pa Sonja Žura iz DVI Ljubljana. Med člani sta prvo in tretje mesto osvojila Jožef Moljk in Rajko Kraševac, oba iz DVI Notranjske, drugo mesto pa Mile Bera iz DVI Maribor.

Andreja Markovič
Foto: Urška Holešek

TEKMOVANJE V STRELJANJU ZA POKAL XIV. DIVIZIJE

Na strelišču v Gornjem Doliču smo 2. novembra 2024 že dvanajstič zapored organizirali tekmovanje v streljanju z zračno puško, v spomin na prihod XIV. divizije na Koroško.

Udeležilo se ga je 28 tekmovalcev iz osmih društev vojnih invalidov. Najboljšim trem ekipam in posameznikom smo podelili pokale in medalje. Med ekipami je zmagala ekipa DVI Severne Primorske, drugo mesto je osvojila ekipa DVI za Koroško, tretja pa je bila ekipa društva DVI Maribor.

Med posamezniki so bili v kategoriji vojni invalidi najboljši: Oton Pok (DVI za Koroško), Bojan Pušnik (DVI Celje) in Janez Šepic (DVI Dolenjske Bele krajine in Posavja). V kategoriji SH2 je bil najboljši Marko Saksida (DVI Severne Primorske), sledil pa mu je Alojz Sever (DVI Severne Primorske). V kategoriji Drugi člani pa so bili trije najbolj-

ši: Darko Šajhar (DVI za Koroško), Stane Oblak (DVI za Koroško) in Avgust Kirič (DVI Severne Primorske).

Bojan Černjak

PRVENSTVO ZDVIS V NAMIZNEM TENISU

Tretje prvenstvo ZDVIS v namiznem tenisu je 30. novembra gostilo Društvo vojnih invalidov za Koroško.

Tekmovanje je potekalo v prostorih Športne dvorane v Slovenj Gradcu. Tekmovalni naboj ni prav nič zaostajal za veselim razpoloženjem tekmovalcev, med katerimi je prvo mesto pripadlo vojnemu invalidu Društva vojnih invalidov Slovenske Istre Koper

Silvanu Vrčonu. Drugi je bil Rafael Renko in tretji Branimir Herman, oba vojna invalida Društva vojnih invalidov Maribor.

Andreja Markovič
Foto: DVI za Koroško

ZDCIVS – PRVENSTVO V ŠAHU NA POHORJU

Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije je organizirala že 34. športne igre v šahu, ki jih je izvedlo Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Maribor. Igre so potekale od 15. do 17. oktobra, v hotelu Zarja na Mariborskem Pohorju.

Udeležili so se jih člani štirih društev: Maribora, Primorske, Gorenjske in Celja, s potrebnimi spremljevalci. Predhodno smo se dogovorili, da bomo igrali pet kol namesto sedmih, kot imamo zapisano v pravilniku zveze, in sicer zato, ker je za naše člane prenaporno igrati vseh sedem kol v predvidenem času. Igralo se je po švicarskem sistemu s časom igre 60 minut.

Rezultati:

mesto:	Branko Počkaj	DCIV Primorske	4,5 točke
mesto:	Leo Peršak	MDCIV Maribor	4 točke
mesto:	Leon Pilinger	MDCIV Maribor	3 točke
mesto:	Miloš Benčič	DCIV Primorske	2,5 točke
mesto:	Albin Štanta	DCIV Primorske	2 točki
mesto:	Adolf Videnšek	MDCIV Celje	2 točki
mesto:	Anton Pirc	MDCIV Gorenjske	2 točki

Da so igre potekale v dobrem vzdušju in po pravilniku je skrbel sodnik Boris Perkovič. Ob uspešno zaključnem koncu leta po programu športa se v svojem ime-

nu in v imenu komisije za šport in šah pri ZDCIVS vsem zahvaljujem za udeležbo na vseh letošnjih športnih tekmovanjih, v letu 2025 pa vam želim veliko športnih uspehov predvsem pa zdravja ter druženja na športnih igrah, kar je tudi cilj športnega programa.

SREČNO 2025!

Franc Ožir

Današnji svet

Najprej pogled,
potem beseda,
nato dotik
in objem seveda.

Je tempo to prihodnjih dni,
saj časa skorajda več ni.
Le kam bo prišel ta naš svet,
začel tako hitro je živeti,
da še v grob se nam mudilo bo,
zato sedaj uživajmo.

Franc Režek

NAGRADNA KRIŽANKA

AVTOR: MATJAZH HLADNIK	NAPAKA, SPODRS- LJAJ	KONZUL- TACIJA, POSVETO- VANJE	KNJIGA ZEMLJE- VIDOV	AMERIŠKA OBVEŠČE- VALNA SLUŽBA	ALICE COOPER	PREČNI DROG V KOZOLCU	GESLO	BALERINA KLAŠNJA	GIB, KRETNJA	RVAČ, PRETEPAČ	ALFI NIPIČ	DOKAZ O OPRAV- LJENEM ŠOLANJU	STEKLENA POSODA ZA VODNE ŽIVALI
KRAŠKI SLIKAR IN GRAFIK (LOJZE)							PREGRADA						
NAŠA IZVIRNA SLAŠČICA							DNEVNI ČASOPIS NATANČEN VZOREC MERE						
KAMEN ZA BRUŠENJE KOSE					RAVNA STREHA GOLMAN						POLONA VETRIH OČESU BLIŽJA LEČA		
ŠTEVILO 2, DVE				SANITETNI MATERIAL ZAČIMBA ZA PIZZO				TROLEJ- BUS SLAVNOST- NA POGO- STITEV					
DELOVNO PODROČJE MINISTRA						GORENJ- SKO Ž. PO- KRIVALO GORDON RAMSAY				CERKVENI PEVSKI ZBOR ZADETEK V MREŽO			
SHANIA TWIN			DRDRA, ROPOTAČA ZAPITEK						ELASTIČNA SNOV IZ KAVČUKA				
POMOČ: CEHA ETALON MIRAKEL OKULAR	USTNA HARMO- NIKA	FRANCO- SKI AVTO ČUDEŽ							NAŠ PESNIK (JOŽE) KOPNO V MORJU				
ZADNJA GRŠKA ČRKA						IZUMITELJ TESLA OSKRBA KUPCA Z BLAGOM						ZNAK ZA ENAKOST	HUDA NA- LEZLJIVA ČREVESNA BOLEZEN
SLIKAR JAKOPIČ						OMREŽJE, INTERNET NAPRAVA V PRISTA- NIŠČU				PREGOVOR PANELNA PLOŠČA			
LEKAR- NIŠKA UTEŽNA ENOTA					ODHOD S POLOŽAJA OPRIJETO ŠPORTNO OBLAČILO						NINA OSENAR PEVEC RESNIK		
LILY ALLEN			ORGAN DRUŠTVA ŠTEVILO 3					KARTA S FIGURO NA KONJU MOŠKI OB BARBIE					
METRIČNI POUDAREK, IKTUS				KRAJ MED UNCEM IN CERKNICO KOPER					NEPO- MEMBNEŽ BILL GATES				
BOGO- SLUŽNA STAVBA							GOJITELJ ČEBEL						
NEPRAVI KROG							DEŽELA ZNOTRAJ VELIKE BRITANIJE						

Rešitev križanke pošljite na: **ZDVIS, Hacquetova 4, 1000 Ljubljana.**

Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence.

Nagrajenci iz prejšnje številke:

- Ivan Lukanič, Črnomelj**
- Karmen Sovič, Kresnice**
- Milena Zidar, Trbovlje**